„IN NUMELE IDEII NAȚIONALE ULTRAGIATE, IN NUMELE ONESTITĂȚII ȘI AL TALENTULUI, SĂ MĂTURĂM CANALIILE DIN DRUM, FĂCINDU-LE SĂ SE INECE IN SCIRBA ȘI ÎN INDIFERENȚA TUTURORA. SUFLETUL ROMÂNESC TREBUIE SA TREACĂ PRIN ACEASTĂ RADICALĂ DESPĂDUCHERE MORALĂ".
OCTAVIAN GOGA

ANUL I,
Nr. 11
1991
noiembrie
12 pagini,
10 lei

libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

PERIODIC PENTRU AFIRMAREA VALORILOR DEMOCRATIEI CRESTINE

Cînduri pe marginea celui de-al doilea congres al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România

Metastaza comunismului a alterat substanța spirituală a lumii Pe materia rămasă nu se mai pot rezema nici gîndurile. Lumea nu e cuprinsă de panică din inconștiență. Dar dacă, totuși, ne mai putem salva ce-a mai rămas din suflet, ce drăcească lucrare ne-mpiedică s-o facem?

De la constituirea sa și pînă în prezent, după aproape doi ani, Asociația Foștilor Deținuți Politici ar fi trebuit să-și aibă prezența, în cadrul statului postrevoluționar, temeinic consolidată. Ar fi trebuie să dispună material ,de tot ce-i era necesar: sedii pentru fiecare filială și subfilială, cu mobilarea și dotarea necesară, să aibă biblioteci, bandoteci și casetoteci pentru păstrarea prețioaselor probe și mărturii, fiind singura organizație în măsură să le obțină și să le dețină. Ar fi trebuit, la această oră să conducă, sau măcar să supervizeze, un institut de cercetare a trecutului apropiat, avînd, pentru acoperirea cheltuielilor, corespunzătoare alocații de la bugetul de stat.

Realitatea e însă cu totul alta. Ce s-a făcut e mult prea modest în comparație cu ce s-ar fi cerut. Ba și mai rău. Intenționata marginalizare, ignorarea voită practicată de guvern, o înțelegem, e firească că la halul său de valoare a conștiinței, dar ne stirnește nedumerire comportarea foștilor deținuți politici, ajunși în sferele înalte de conducere ale partidelor de opoziție care ignoră Asociația părînd a se rușina de foștii camarazi de pușcărie ca de niște rude sărace, cînd știu bine că fără unitate nu există salvare.

Ca să poată să-și marcheze locul în contextul actual al societății românești, A.F.D.P.R. ar fi trebuit să aibă un număr de publicații proprii în care să-și exprime punctele de vedere, să participe, cu imens-ai experiență la norma'izarea spirituală, să facă munca de grea răspundere și de mare finețe a tratării rănilor de pe intelectul și sufletul neamului lăsate încă sîngerînde de jumătatea de secol de glaciație comunistă. Ar fi trebuit, pînă acum, să dispună de o' editură proprie la care să publice lucrări de mare interes pentru restabilirea adevărului fără de care nu poate exista însănătoșirea moravurilor, redresarea morală.

Dar dacă dezvoltarea nu s-a putut face din lipsă de mijloace: sărăcia foștilor deținuți, lipsa ajutoarelor străine, zgîrcenia celor de la putere, atunci cealaltă latură, cea spirituală, în măsura în care nu depinde de resurse financiare, ar fi trebuit să se ridice mult, să ia înălțime. Dar și aci fie din oboseală, fie din marea, cunoscută teamă de a ieși în public, putînătatea se face simțită. Astăzi nimic nu e mai necesar, după această perioadă de minciună, de continuă degradare a tot ce este cinstit, și de negare, cu insolență, a evidenței, decît spunerea pe față, public și fără menajamente, a lucrurilor așa cum stau ele, așa cum s-au petrecut. E timpul să ne mărturisim, unii altora, să ne spunem păcatele, să devăluim tot adevărul. O nouă stare de spirit trebuie să-și facă loc în suflete, contrară celui de suspiciune, de animalică teamă, starea de spovedanie.

În gretele, ferecatele temnițe, multe au fost durerile provocate de satanicii temniceri dar mai multe au fost jertfele conștiente ce s-au făcut pentru salvarea fiecărei fărîme de suflet din mulțimea conștiințelor măcinate de mașina infernală a sistemului. Prin tăcerile de piatră, prin frigul de gheață, prin asprele înfometări, toți cei trecuți au ieșit, oricît erau de dărîmați trupește, cu atît mai mult îmbogățiți ca suflet: mai înțelegători, mai înțelepți, mai departe văzători, mai curați cu inima, mai convinși că în anume clipe de rugăciune Duhul lui Dumnezeu i-a scăldat în lumină. Unora, în rare momente adevăruri de neînțeles pentru mintea omenască, li s-au revelat. Și aceste neprețuite comori zac încă ascunse în adînci tainițe de suflet și continuă să ardă singuratec pentru dreptate, pentru frumusețe, pentru mîntuire. Punerea lor în lumină, descoperirea acestor altare secrete ale adevărului, ochilor încă orbiți de minciuna comunistă, ar fi vindecătoare, căci redarea în circuitul spiritual, cu brutalitate întrerupt, a valorilor de demnitate, de dragoste și de sfințenie ar fi un balsam, medicamentul ce-l așteaptă țara de atîta vreme. Foștii deținuți însă, copleșiți de turnători, de „agenți de opinie" reactivați, de impostori, stau închiși în ei înșiși ca-n temnițele de odinioară, și pe care perfida nemernicie a dușmanului li le-a mutat în suflete.

Mulți oameni se arată azi doritori să citească amintirile celor ce au fost deținuți în închisori. E o modă. Caracterul exotic, senzațiile tari provocate de durerile răbdate de alții, sporesc vînzările, aduc profit. Pînă și guvernul s-a arătat interesat să scoată o „carte albă" a lagărelor și închisorilor. A și născocit în acest scop scribii necesari. Vor fi înșirate nume și fapte dar sigur nici o responsabilitate. Varianță guvernamentală clasică.

Dar tomul ce va cuprinde suferințele neamului, de la plînsul copiilor rămași singuri în casă după ce le-au fost arestați părinții pînă la grenada ce și-a detonat-o Gogu Puiu ca să nu cadă viu în mîinile securității de la încrîncenarea luptătorilor ce sîngerau în piscurile munților ca să-și păstreze o frîntură de onoare acestui neam lăsat pradă vînzărilor, pînă la neostoita osîrdie a zecilor de sfinți ce ardeau în rugăciune, fiind legați în lanțuri, cartea aceasta a cărților nu poate fi lăsată pe mîna slugilor, ea trebuie apărată încă înainte să apară.

În lungi ani de temniță, din durerosele experiențe, din multul chin cu bărbăție răb-

(continuare în pag. a III-a)

Constantin IORGULESCU

„Și luînd paharul și mulțumind, le-a dat zicînd: Beți dintru acesta toți; Că acesta este sîngele meu, al legii celei noi, carele pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor".

MATEI, 26; 27—28

DÜRER: Lupta arhanghelului Mihail cu balaurul, 1498, gravură

Mult, mult, mult mai buni au fost tinerii prin închisori decît bătrînii.

N. STEINHARDT — JURNALUL FERICIRII: pag. 132.

Din sumar:

■ Chemare către tineretul țării (în pag. a 2-a)

■ Nu procesul comunismului — ci procesul comuniștilor (în pag. a 3-a)

■ A PATRA MINERIADĂ — dramă națională în trei acte (în pag. a 4-a)

■ Latinitate și ortodoxism

■ Mînăstirile noastre (în pag. a 6-a)

■ Ce este RELIGIA (în pag a 7-a)

■ Golgota răstigniriilor în spațiul mioritic — Cuvîntul Cardinalului Alexandru Todea, mitropolitul Blajului. — Cuvîntul Doamnei Aspazia Petrescu.

■ O pomenire care reamintește de crimele săvîrșite de comuniști (în pag. a 8-a)

■ Sașii în România (în pag. a 9-a)

■ La poalele Topologului (în pag. a 10-a)

■ Scena politică românească (noiembrie 1991) (în pag. a 11-a)

■ Un ochi rîde, altul plînge... (în pag. a 12-a)

Chemare către tineretul țării

Cuvînt rostit de Cucernicia Sa Părintele LIVIU BRANZAȘ, la cel de-al doilea congres al Asociației foștilor deținuți politici din România

De la tribuna acestui for al conștiinței și demnității naționale, ca preot și fost condamnat la douăzeci și cinci de ani de muncă silnică, din care am executat treispreze mă adresez preoților din țara noastră, acelor preoți cu vocație și fervoare misionară, care în epoca ateismului agresiv au fost soldați în prima linie în bătălia apostolică pentru apărarea credinței.

Pentru orice creștin de bunăcredință este evident că cea mai mare lacună a vieții bisericești a fost absența iubirii de adevăr și, mai ales, a capacității de jertfă.

În vremuri dificile pentru destinul creștin, a nu suferi pentru Hristos echivalează, de fapt, cu o abdicare de la marile imperative și constituie o impietate. Jertfa este cea mai sigură și importantă contribuție la întărirea credinței și a Bisericii.

Nu este permis ca un apostol să devină, sub nici o formă, colaborator voluntar al minciunii și impostu rii. Spiritul apostolic și patriotic este categoric împotriva ideii de a servi credința prin compromis. Acest principiu a fost formulat atît de profund de Pascal, în timpul sublimei sale lupte pentru apărarea purității moralei creștine: „Nu este permis a se săvîrși nici cel mai mic rău ca să facă să triumfe cel mai mare bine, și adevărul divin nu are nevoie de minciuna noastră".

În numele adevărului, nu avem voie să afirmăm că nu am avut libertatea de a ne realiza misiunea. Creștinul, și în primul rînd apostolul, are la dispoziție, în orice condiții, libertatea de a refuza orice faptă care ar fi împotriva intereselor fundamentale ale credinței, libertatea de a suporta consecințele demnității și fidelității apostolice și libertatea — suprema libertate! — de a lupta pentru credință pînă la martiriu. Numai așa se face dovada credinței în înviere și în triumful final al adevărului creștin.

Nimeni nu este obligat să-și asume o misiune grea în vremuri de cumpănă, dar odată asumată, se impune datoria de a o împlini cu onoare pînă la capăt. Este greu, în vremuri de cumpănă, de acceptat pentru comoditatea și lașitatea noastră, că, în momentele de prigoană, locul aspiranților spre culmi este în temniță.

Nu se poate crede cu adevărat decît în apostolii pe care îi urăsc și îi persecută dușmanii lui Hristos!

Lipsa capacității de jertfă a determinat slăbirea prestigiului Bisericii și are în prezent drept consecință inadmisibila rușine ca în străvechea noastră patrie creștină, presupusă a fi acum liberă, creștinii, care formează zdrobitoarea majoritate a populației, să ajungă în situația paradoxală de a cerși de la o minoritate de atei și liber-cugetători dreptul de a face instrucție religioasă tineretului.

Catehizarea copiilor botezați era o datorie primordială pe care nu trebuia să o aprobe nimeni și care trebuia împlinită, în epoca ateistă, cu orice risc, căci avea o prioritate și importanță absolută în raport cu orice altă activitate a clerului.

Astăzi poporul român dorește ca biserica strămoșească să-și îndeplinească misiunea esențială de a fi un autentic far spiritual în crepusculul și dezorientarea morală din țară. În această acțiune vitală pentru renașterea românească, Biserica trebuie să lucreze în favoarea credinței, să capteze toate forțele neființate ale societății și, în primul rînd, pe cei ce impun prin statura lor morală, cei ce au pătimit prin închisori.

În numele interesului creștin, preoții — mai ales cei tineri — trebuie să fie admiratorii, simpatizanții firești ai celor care au pătimit pentru Hristos și pentru apărarea valorilor creștine. Acești luptători, la rîndul lor, trebuie să fie primii colaboratori ai clerului la renașterea spirituală, creștină, a neamului și la întărirea prestigiului Bisericii.

În această luptă și martirii noștri vor fi prezenți. Jertfa lor a tuturor martirilor uciși în lanțuri și îngropați în cimitire fără cruci și nume, va pătrunde cu lumina și forța ei răscolitoare în conștiința generațiilor viitoare.

Există în creștinismul românesc dorința de a pune în evidență și de a valorifica patrimoniul moral realizat de-a lungul istoriei noastre. Constantin Brîncoveanu și Ștefan cel Mare au fost beatificați de mult de evlavia populară.

Ar fi un act de dreptate în favoarea credinței dacă Biserica și-ar îndrepta atenția spre universul închisorilor.

Închisorile politice din România au fost veritabile catacombe în care se suferea și se murea pentru Hristos!

Așa cum tînărul italian Giorgio Frassati, trăitor în veacul nostru, prin puritatea și frumusețea vieții lui, a intrat în calendarul Bisericii Catolice, tot așa ar putea intra în panteonul evlaviei ortodoxe românești tineri ca Valeriu Gafencu, Gheorghe Jimboiu și alții.

Ei au urcat prin trăirea lor culmea sfințeniei și prin moartea lor eroică în închisorile prigonitorilor credinței lui Hristos au devenit martiri și pot constitui modele contemporane de sfințenie și mărturisire creștină, modele atît de necesare pentru educația morală a tineretului și a efortului de restaurare a prestigiului Bisericii.

Mă adresez acum și vouă, tineri ai României, căutători zbuciumați ai unui ideal care să fie măsura aspirațiilor voastre spre perfecțiune și absolut.

Constituiți-vă în pelerini la „locurile sfinte" ale românismului: Aiud, Gherla, Pitești, Jilava, Canal, minele de plumb din Maramureș și celelalte. Priviți printre zăbrele în adîncul ochei! Priviți îndelung cu evlavie acele catacombe în bezna cărora a fost crucificată elita acestui neam.

Căutați să cunoașteți care a fost idealul spiritual și național al acestor luptători care au salvat onoarea neamului căci jertfa lor a făcut ca acest popor să nu fie acoperit de rușinea de a fi fost ocupat și comunizat fără nici o rezistență. Căutați să descoperiți secretul forței lor morale care i-a făcut capabili să suporte suferințele iadului creat pentru exterminarea lor.

Deșteaptă-te tineret al României și nu uita aceste adevăruri pe care le rostim în acest moment de răscruce:

Acolo unde sînt foștii deținuți politici, acolo este cu adevărat conștiința și inima acestui neam, acolo este reala autoritate morală din această țară.

Numai ei pot să vorbească. fără să mintă, despre dragostea de neam și despre interesele naționale.

Numai ei pot să facă referire, fără să roșească, la spiritul de abnegație și sacrificiu.

Numai ei pot să pronunțe, fără să comită un sacrilegiu, numele lui Avram Iancu, al lui Horia, Cloșca, Crișan, sau al lui Eminescu.

Istoria vieții lor este un lung zornăit de lanțuri.

Faceți tăcere în conștiința și inima voastră ca să-l auziți!

Puneți-vă aspirațiile și lupta voastră sub tutela lor morală.

Numai de la ei poate porni adevărata renaștere creștină și națională din țara noastră, renaștere pe care o dorește cu ardoare sufletul nostru încă nealterat.

Nu pot fi servanții de ieri ai internaționalismului proletar, iubitorii de azi ai națiuniii.

Nu pot fi slujitorii de ieri ai imensei minciuni care a fost comunismul, luptătorii de azi pentru adevăr

Nu pot fi atei și cinicii de ieri filantropii și apărătorii de azi ai credinței strămoșești.

Ar fi de-a dreptul grav pentru viitorul acestei țări, dacă tineretul și-ar da adeziunea și ar năzui spre alt ideal decît al celor care și-au sacrificat tinerețea pe altarul iubirii de neam și credință și dacă ar urma alt drum decît al celor care au intrat în luptă împotriva forțelor satanice din acest veac, fără alt ordin de chemare decît cel al conștiinței și fără alt beneficiu decît cel al suferinței și sacrificiului.

Numai pe calea indicată de o mînă înșingerată de lanțuri veți putea găsi adevărul și sensul vieții voastre.

Vă adresez încă un îndemn care aș vrea să aibă forța și rezonanța unui testament:

În cimitirele fostelor închisori și lagăre ale morții din România zac osemintele atîtor eroi și sfinți ai neamului, peste care calcă profanatoare uitarea și lipsa de bun simț și respect al celor ce se numesc români. Este un sacrilegiu cutremurător ca pe osemintele acestor martiri ai neamului să se ridice garaje și cotețe de porci așa cum se întîmplă astăzi în Aiud.

Sănătatea morală a unui popor se probează prin gradul de respect, de pietate pe care îl manifestă față de eroii și sfinții săi.

Voi, tineri ai României, ștergeți această blasfemie! Cînd noi, ultimi supraviețuitori ai prigoanei comuniste nu vom mai fi, ridicați pe sacrele morminte ale eroilor un mausoleu demn de imensa lor jertfă și, prin idealismul eroic pe care l-ați învățat de la ei, înălțați catapetesme idealului pe care ei l-au aureolat și l-au făcut nemuritor prin jertfa lor.

ACEȘTIA SÎNTEM!

„Ce mai vor și ăștia?" se întreba, cu filozofică adîncime, zîmbărețul președinte al unei nefericite țări. Sînt sigur că știți de cine e vorba. Era mult dispreț în cuvintele domniei sale, justificat. „Ăștia" erau supraviețuitorii holocaustului comunist, cei ce s-au încăpățînat să mai trăiască după ce regimul le pusese la dispoziție atîtea mijloace sigure de trecere în lumea celor drepți.

Da, domnule președinte, noi sîntem aceia care de-a lungul anilor de opresiune comunistă am ținut nestinsă flacăra libertății, ducînd-o cu noi prin cele mai înspăimîntătoare temnițe. Ferecați în lanțuri, cătușe, noi ne-am jertfit pentru salvarea patriei tinerețea, familii, cariere, cei mai buni dintre noi chiar viața. Mulți am luptat cu arma în mînă împotriva comunismului pe frontul de răsărit, apoi în munții și pădurile patriei. Aceasta ne e cartea de vizită, ăștia sîntem noi, domnule președinte. Faptele noastre, o spunem la lumina zilei, nu ne înjosesc, dimpotrivă, ne onorează. Am străbătut drumul Golgotei de-a lungul unei întregi vieți și arătăm, punem la picioarele neamului faptele noastre, acțiunile noastre, pînă la cele mai mărunte, fără să ne fie teamă. Mă îndoiesc că dumneavoastră ați avea curajul să faceți același lucru. Ce puteți spune? Că ați fost un bun comunist? Ați servit cu fidelitate acea credință internaționalistă, aflată în slujba oricăror interese numai ale neamului românesc nu, și totuși n-ați avut nici o reținere în a vă înscăuna ca președinte al României.

Știm că prezența noastră în cadrul societății românești vă deranjează mult, ca și pe tovarășii dumneavoastră, dealtfel, pentru că noi sîntem martorii încă vii ai crimelor săvîrșite timp de peste patru decenii, de fostul regim căruia i-ați aparținut și în care ați avut un cuvînt în luarea deciziilor, fiind de față și rămînînd în continuare ați aprobat comiterea crimelor.

După decembrie 1989 ați debutat odată cu teroriștii. V-ați asumat puterea și vă revine întreaga răspundere pentru regimul ce l-ați instituit unde mereu se comit ilegalități și crime care nu sînt niciodată elucidate și unde obținerea performanțe în degradarea, sărăcirea și înrăbjirea țării. Prin gafele politice ce le-ați făcut ați reușit să vă compromiteți nu numai pe dumneavoastră și instituția ce-o reprezentați, dar și țara care, amintiți-vă de predecesorul dumneavoastră, n-o să vă iarte. Ultimul slogan de care vă agățați, cu penibilă insistență, este cel al „reconcilierii naționale". Reconciliere între cine și cine? Între victime și ucigașii lor? Constatăm cu stupoare că în loc ca puterea să inițieze „procesul comunismului" așa cum a promis, electoral, în repetate rînduri, dimpotrivă își îndreaptă acum „artileria" asupra noastră, a supraviețuitorilor.

Cunoaștem mijloacele de represiune de care dispuneți, domnule președinte, le-ați probat de mii de ori pe pielea noastră, sînt vechi, chiar dacă lăsînd copiii fără zahăr și muncitorii fără pîine, ați cumpărat scuturi noi, pentru liniștea dumneavoastră. Îi cunoaștem și pe scribii moșteniți de la fostul dictator, mari specialiști în manipularea nerușinării și în confecționarea de glorii ce nu sfîrșesc bine. Nici cellalți acoliți cu care vă înconjurați nu sînt mai breji ca lăudătorii. Un reputat parlamentar, cu vizibile calități în barbă, restul capului, fertilizat de marxism, rămînînd în afara discuției, cere constituirea unei comisii pentru anchetarea evenimentelor ce au avut loc la 6 septembrie a.c. cu ocazia desfășurării mitingului „neautorizat" organizat de A.F.D.P.R. Nu ne mirăm decît că distinsul parlamentar a omis să-l propună pe dl. Nicolski, om cu o vastă experiență în arta asasinatului politic, în fruntea propusei comisii.

Așadar, iată cum arată democrația „originală", opera dumneavoastră. Știm că putem fi agresați, putem fi chiar suprimați fizic, dar dreptul de a vorbi în numele țării l-am cîștigat prin mulți și grei ani de osîndă, de acum parte din conștiința națională, ce nu mai poate fi ignorată. Aceasta e de fapt moștenirea cea mai de preț pe care o lăsăm urmașilor noștri. Fără noi istoria autentică a poporului nostru nu poate fi scrisă.

Acum, după ce ne-am definit identitatea și poziția, în calitatea de cetățean al acestei țări, consider drept o datorie civică să aduc la cunoștința „domnului Președinte" vrerea noastră. Iată deci ce vor „ăștia":

— Vor ca în țara noastră să fie instaurată o democrație autentică, după modelul celor din țările civilizate ale lumii. Nu vom accepta nici o formă de schimonosire a acesteia născută din minți contorsionate de comunism.

— Vor ca imediat să înceapă în țara noastră „Procesul comunismului", adică traducerea în fața justiției a tuturor acelora ce se fac vinovați de crime împotriva poporului, precum și a celor ce din vina lor au provocat dezastrul economic, politic și moral, au distrus cu intenție cultura și instituțiile tradiționale ale țării.

— Vrem un stat de drept care să nu permită accesul în funcțiile sale de conducere a celor ce s-au dovedit nedemni.

Aurel MAXIM

P.S. În anul 1935 Stalin, unul din clasicii filozofiei comuniste de la care președintele Iliescu s-a adăpat pînă la saturație, a lichidat Societatea foștilor deținuți și deportați politici, precum și revista acesteia „Oceană și deportare". Fără alte comentarii.

NU PROCESUL COMUNISMULUI — CI PROCESUL COMUNIȘTILOR

Imediat după „izbînda" din decembrie '89 pe care, naivi, mulți dintre noi am crezut-o totală, s-a pus, cum era și firesc, problema judecării și pedepsirii acelora care se făcuseră vinovați de crime împotriva poporului român și de dezastrul moral și material în care fusese adusă țara. În euforia „victoriei", care cuprinsese atunci întreaga suflare românească, a trecut aproape neobservat faptul că toți cei aduși în fața justiției erau acuzați doar de participarea, într-un fel sau altul, la genocidul din timpul revoluției. Niciunuia dintre cei judecați atunci sau în parodiile de procese care au avut loc ulterior nu i s-a imputat și crime săvîrșite înainte de momentul decembrie 1989.

S-a considerat atunci că așa este normal. Să se înceapă cu vinovățiile cele mai recente, procesul, marele proces al marilor vinovați de crime și de dezastrul țării, un fel de Nürnberg românesc, urmînd să fie instrumentat și să aibă loc la o dată ulterioară. Dar nu a fost să fie așa. Echipa instalată prin fraudă la putere s-a străduit, de îndată ce s-a înscăunat și se străduiește în continuare, ca prin restringerea ariei responsabilităților să scoată de sub culpă și să pună la adăpost pe cei ce se fac răspunzători de ororile comise de-a lungul celor 45 de ani de domnie a întunericului. Și, pentru a-i reuși această diversiune, a recurs la fel de fel de subterfugii. A făcut, mai întîi, apel la necesitatea realizării unei reconcilieri naționale, uitînd deliberat că pentru a se ajunge la o astfel de reconciliere este imperios necesar ca în prealabil să se stabilească niște responsabilități. A făcut, apoi, apel la sentimentele creștine ale poporului român, îndemnînd la înțelegere și iertare, neținînd, însă, cont că pentru a putea ierta, cel dispus să o facă, trebuie mai mai întîi să judece pentru a ști pe cine și ce iartă, iar pentru a fi iertat, cel ce are nevoie de iertare, trebuie să-și recunoască păcatul și să se căiască. La un moment dat a fost pusă în circulație teza culpabilizării generale, „a împărtirii vinovăției pe cap de locuitor" cum bine zicea cineva, teză conform căreia toți sîntem, într-o măsură mai mică sau mai mare, vinovați de ceea ce ni s-a întîmplat. Toți am făcut, într-un fel sau altul, compromisuri, unii mai mărunte, alții mai mari. Faptul că unii au făcut compromisuri pentru a supraviețui, iar alții pentru a se căpătui nu are importanță. Faptul că unii au fost victime iar alții călăi, iarăși nu are importanță. Toți am semnat pactul cu diavolul, deci toți sîntem vinovați și nu mai are rost acum să ne cîntărim unii altora vinovăția, ci, reflectînd fiecare la propria-i vină, hai să dăm mînă cu mînă și toți laolaltă — victime și călăi — să realizăm consensul general de care avem atîta nevoie pentru a ieși din mocirla în care, vezi Doamne!, netrebnicia noastră, a tuturor, ne-a tîrît. Numai că o astfel de teză este foarte nocivă căci înlocuirea unei severe dar drepte judecăți cu uitarea, așa cum propovăduiește ea, dă posibilitatea marilor tîlcălogi să se cocoațe nestingheriți iarăși în vîrful piramidei și să repete, de data aceasta în numele idealurilor confiscate victimelor lor de ieri, ororile trecutului. Este ceea ce se întîmplă de fapt astăzi cu noi. Societatea românească pare să fi uitat cosmarul pe care l-a trăit și repetă greșelile trecutului apropiat, acceptînd cu ușurință să fie tratată și „tămăduită" de boala de care suferă, tocmai de cei care ieri au fost purtătorii microbului care a îmbolnăvit-o. Mai nou, puterea, prin glasul autorizat al președintelui, ne avertizează de pericolul unei „vînători de vrăjitoare" ca și cum a trage la răspundere pe cei ce se fac vinovați de crime, suferințe și orori de neimaginat ar echivala cu ceea ce a fost, cîndva, vînătoarea de vrăjitoare.

Pînă la urmă, sub presiunea opiniei publice, a fost, în sfîrșit, declanșat așa-zisul proces al comunismului. De cîteva luni, în presă, la radio și, din cînd în cînd, la televiziune chiar, se fac destăinuiri apocaliptice, sînt scoase la iveală monstruozități și crime care întrec orice închipuire oricît de bolnăvicioasă ar fi ea, este pomenit, uneori, chiar și cîte un nume. Aceasta nu este însă suficient pentru că, deocamdată, se judecă doar o abstracțiune, o stafie care a bîntuit și a făcut ravagii în acest colț de lume. Or, comunismul nu s-a abătut și nu a acționat nefast asupra societății românești ca o calamitate naturală (molimă, pîrjol, cutremur etc.) ci a acționat prin oameni împotriva oamenilor. Deci, oamenii trebuie judecați. Procesul comunismului ca sistem îl va face istoria. Acum trebuie să li se facă proces comuniștilor. Și nu tuturor comuniștilor, ci doar acelora care, în numele idealurilor acestui monstruos sistem, care nu au fost și nu puteau fi și idealurile poporului român, au comis crime și atrocități sau au contribuit substanțial la dezastrul țării. Și nu pentru a-i trimite neapărat la eșafod vor trebui aceștia judecați, ci doar pentru a-i excomunica căci, punîndu-i față în față cu păcatul lor, se vor căi poate, binemeritînd, astfel, iertarea noastră. Căci pînă la urmă, cu siguranță, îi vom ierta. Nu avem însă dreptul să uităm.

Demostene ANDRONESCU

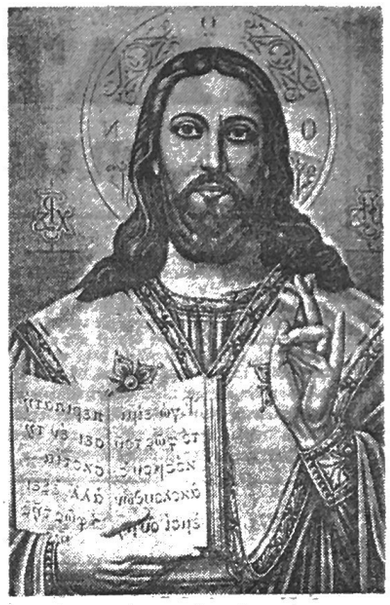

In memoriam

lui Aristotel Popescu

Stăpînul lumii și-a curmat un gînd,
Un gînd ce-L răvășea ca o răscoală
Și pagina la care, sîngerînd,
Scria, rămase jumătate goală.

Era prea zbuciumat, prea dureros,
Să-l poată duce pîn-la capăt teafăr,
Și bietul Sfînt, scăpînd condeiul jos,
A lăcrimat, curmîndu-l, un luceafăr.

S-a stins o candelă-a murit un om,
S-a întrerupt o tristă melodie,
O filă a fost smulsă dintr-un tom:
Așa vru Domnu-așa a fost să fie.
Aiud, 1959.

Părtășie

Simt cum ceva îmi rupe din durere
Și-mi risipește grijile și teama
Ca pe-o perdea de nori, o adiere:
Se roagă-n taină, pentru mine, mama.

Un val de duioșie mă-mpresoară
Și simt, pentru o clipă, iar fiorul
Atît de dulce de odinioară:
Iubita mea mă caută cu dorul.

Și citeodată-mi pare mai ușoară
Povara grea ce mă-ngenunche-n baltă:
Un gînd trimis de undeva, din țară,
De-un prieten, pune umărul și saltă.
Jilava, 1957.

Demostene ANDRONESCU

Gînduri pe marginea celui de al doilea congres al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România

(urmare din pag. I)

dat, din frămîntările tăcutelor reflecții au răsărit și s-au închegat idei înalte și sentimente rare, s-au descoperit sensuri, lumini, înțelesuri nebănuite, valori de adînc, venite de dincolo de mărginirea și vremelnicia oamenilor, ducînd spre ceva mult mai de preț decît averile, pozițiile sociale, doctoratele, e vorba de fericirea și veșnicia neamului, de contopirea cu el, e vorba de mulțumirea neasemuită cînd individul ce și-a făcut smerit datoria se pierde găsindu-și mîntuitor culcuș în lumina împăcării, în Isus Hristos. „Foștii" și-au scris, fiecare, cartea detenției cu lacrimi, cu încrîncenata, încleștata lor viață de aceea nu poate semăna cu romanele de aventuri și nici nu poate fi cronică a ticăloșiilor îndurate. Poate am să-i dezamăgesc pe scriitori, dar cartea durerii neamului românesc nu aparține niciunuia din genurile literare uzuale, comune profesioniștilor. Ea trebuie să fie o filocalie, o carte de învățătură pentru conștiință, de duioasă și smerită înțelepciune, dată spre vindecare sufletească, spre mîntuire.

Ani de zile în izolarea pușcăriilor și apoi împinși mereu cît mai la marginea societății, foștii deținuți au fost scutiți, aproape total, de obligația de a se bălaci în mocirla comunistă, rămînînd grupul cel mai compact între oamenii integri, ne afectați, intelectual sau moral de abjecția la care ceilalți, ca să trăiască, erau obligați să ia parte. Azi, cînd revenirea la viața firească e atît de necesară, de urgentă, cînd operația de decomunizare e mai vitală ca respirația, astăzi cînd criza, paralizia generală a societății a devenit iminentă, mulți se întreabă, cu stupefacție, de ce nu se apelează la acest grup ce poate constitui și punct de plecare, criteriu de apreciere, dar mai ales, el poate fi medicul chemat să aplice tratamentul de trezire a țării din coma alcoolică a comunismului. De ce nu e chemat să o facă?

Cine altul poate să fie preotul în stare de har care să exorcizeze neamul, să-l dezlege de sub blestem, să-l purifice, să-l pregătească pentru împărtășania iertării? O vor sau nu guvernanții, o vor sau nu cei ce se tem de dreapta judecată, o vor sau nu foștii deținuți înșiși, ei sînt cei ce trebuie să fie duhovnicii neamului. Chinuiții, cei ce-au înflămînzit și au însetat după dreptate, se cuvine să stea în scaunul judecătorului pentru ca să fie și în țara asta dreaptă cumpănă. Foștii deținuți politici au obligația să îndrume, să participe la marea spovedanie, să primească mărturia, să dezlege și să ierte tot ce li s-a făcut lor, pentru ca să pregătească pe români pentru ziua cînd Dumnezeu va chema neamurile la marea și dreapta Lui judecată. Sau, dacă nu, încă o generație va fi nevoită să mai urce o dată Golgota.

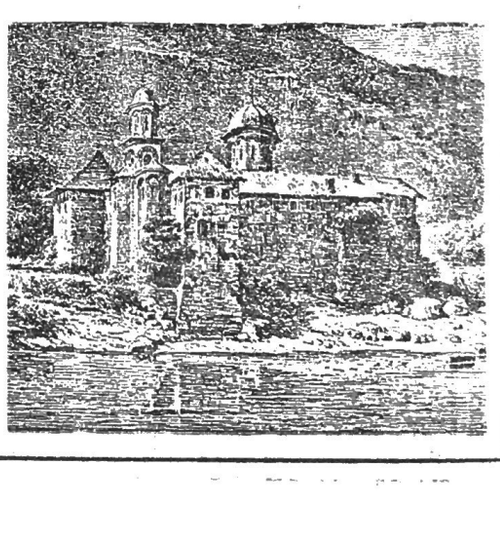

A PATRA MINERIADĂ

– DRAMĂ NAȚIONALĂ ÎN TREI ACTE –

Prolog

Nu, nu este vorba de o transpunere literară, ci pur și simplu de un reportaj-anchetă realizat la București, în zilele ultimei Mineriade (25—28 septembrie 1991), cînd orice ficțiune a pălit din nou în fața realității. Am încercat să surprindem „pe viu" cîteva frînturi și cîteva ecouri din zilele agitate ale acelui sfîrșit de septembrie prin care am reușit să ne pătăm încă o dată obrazul în fața Europei (după care tînjim cu atîta perversitate). Poate că de data aceasta vom fi și învățat cîte ceva din experiența tragică pe care am făcut-o. Ar fi singurul cîștig printre atîtea și atîtea dezastre...

Între timp, cu toată confuzia abil regizată în culisele Puterii, lucrurile au început să se mai lămurească, iar spiritele s-au mai domolit. Cele prezentate mai jos redau starea de atunci, mult mai confuză și mai febrilă, din care se pot desprinde însă multe lucruri la care va trebui să meditām serios pînă la alegerile din primăvară. Căci am văzut de-acum și am simțit pe pielea noastră cît de scump ne poate costa o Duminică a Orbului intrată în istorie...

Și mai este ceva. O invitație la realism. Dacă opoziția noastră politică năzuiește ceva pentru ziua de mîine, atunci prima condiție ar fi să încerce să înțeleagă acest popor român așa cum este el în clipa de față, vădit de faptele și de vorbele sale actuale, iar nu de ditirambii istoriei. Să avem îndrăzneala de a ne judeca sincer pe noii înșine, cu asprime dacă este nevoie, înainte de a pleca urechea spre judecățile altora. Să nu deznădăjduim, dar nici să nu ne îmbătăm cu apă rece. Și mai ales să nu ne pripim... Avem de făcut un drum lung și anevoios pînă la recuperarea ființei morale și a conștiinței politice a acestui neam. Sîntem oare pregătiți cum se cuvine pentru acest „marș asupra Istoriei"?

Actul I — Veni...

Miner I: Am venit cu necazuri... Necazurile ne-a adus... Încă domnu Cosma mai că nu vroia. Alaltăieri, la miting (sic), că las' că să mai așteptăm, că să mai vedem, că vorbește iar și nu se poate să nu se rezolve, că știe ei că eu noi, cu mineri,i nu e de joacă... Mă rog, chestii d-astea... Da- noi ne-am săturat. Să vie bișnițaru, să vorbim acilea! Nu vine el, ne ducem noi. Să ne știe de frică, nu numai studenții ăia... P-ăsta, pe jidan, toți l-a luat cu vorba și cu vorba s-a ales!... N-a dat nimic la nimeni; și-a tras numa pentru el... Acu', la fața locului, ori — ori... Noi nu mai plecăm d-acilea pînă nu sîntem siguri pe-o treabă. Nu mai înghițim la minciuni. Nu-nțelegeam noi de ce sta lumea pe străzi, pe la București... Acuma-nțelegem. Ăia, studenții, a mirosit din prima. Noi acolo, mai mult în subteran, ce să știm noi?! A durat pînă să ne lămurim... Da' acu' să știe că eu noi a încurcat-o: ori — ori... Ce, mă, nu iese? Nu vrea să lasă? Las' că iese el!... De nu s-o pișa în pantaloni, ca Nicu Ceaușescu, să nu-mi zici mie pe nume!...

A.C. (București, asistentă universitară, 31 ani, „întîmplător în trecere prin zonă"): Nu știu ce să spun. E prima oară, de la Revoluție încoace, cînd nu țin cu nici una dintre părți. Nu știu ce-o săiasă. Probabil că vor fi tulburări mari. S-ar putea să par cinică, dar le dorese și unora și altora să se căsăpească între ei pînă cînd or să rămînă cîți am botezat eu!... E totuși o dreptate pe lume. Speram demult că Iliescu și Roman vor fi înghesuiți cîndva tocmai de cei pe care i-au asmuțit împotriva noastră. E o lecție ce-ar merita să fie cît mai dură... Nici minerii nu-mi sînt mai dragi. N-o să le pot ierta niciodată violențele din 14—15 iunie. Pot să admit că au fost manipulați, dezinformați, dar asta nu le scuză bestialitatea cu care au lovit în oameni nevinovați, în semenii lor. Și nu e vorba, pînă la urmă, nici de cei cîțiva morți, nici de sutele de capete sparte atunci, nici de distrugerile de sedii și instituții... Ceea ce au ucis, ceea ce au distrus ei atunci, pe termen foarte lung, a fost speranța, a fost sufletul acestei țări...

Mi-e groază cînd îi văd, cu chipurile astea sălbaticite, cu uniformele lor negre și soioase, cu bîte, cu lanțuri, cu rîngi... Încerc să-i privesc cu ochii unui francez sau ai unui neamț care se uită la televizor și ne judecă... Mi-e groază și mi-e rușine. Sîntem mai rău ca negrii din Africa. Ăia măcar nu se pretind a fi altfel...

Nu cred că bucureștenii ar face bine dacă s-ar amesteca între haitele astea cu conștiința în stomac. Oricîtă coincidență de interese ar exista pe moment, o asemenea invazie nu trebuie încurajată, nu trebuie susținută. Nu vedeți că ne întoarcem tot mai clar spre cea mai abjectă formă de comunism? Ce altceva este asta decît dictatura proletariatului? Cu asemenea brute, care ne-au stîlcit anul trecut de dragul lui Iliescu, să pactizăm acum?! Ni s-ar răsuci morții în mormînte... Și pe urmă hai s-o luăm și altfel cine ar putea să bage mîna-n foc că de data asta știu exact ce vor, unde e binele și unde e răul?! N-au idei, n-au principii, nu-i mișcă decît burta. Acum au venit nu pentru că au înțeles ceva, ci pentru că au fost atinși la salam... Și dacă li s-ar da acum salamul și tot ce mai cer, cine-ar putea garanta că mîine nu vor veni din nou la chemarea Puterii, să omoare lumea și să lingă unde au scuipat?!

Hai să fim lucizi! În ce se întîmplă acum la noi este mult prea puțin bine și mult prea mult rău...

Miner II Păi dă cu petarde, ai?! Mă, voi vedeți, mă?! Ăștia dă cu petarde în noi! (*A urmat o injurătură imposibil de reprodus*). Vrea război bișnițaru, ... tu-l în Berlin pă mă-sa! Haideți mă, că avem treabă! Pînă-aici i-a fost. Ori noi ori el!... Cezice, mă, n-aud? E Cosma acolo... Dă-te dom'ne dracu la o parte, vezi-ți de treabă cu aparatul ăla! ... Și ce dacă ești ziarist?! Ale voastre-s unele, ale noastre-s altele... A, păi le punem dinamită! Îi scoatem ca pe șobolani...

Miner III: Fugi, mă, că nu mai este acolo nici urmă de Petre Roman. Cine știe pe unde-i ăla acum? Degeaba umblăm noi cu dinamita. Mai bine stăm așa și blocăm intrarea, că trebuie să vie pînă la urmă și la urmă... Și să-l vedem ce zice, ce se-nțelege cu noi...

Miner II: La mai dă-te dracu de momîrlan! Ce n-ai rămas acasă cu muierea?! Păi ce-am venit noi, să stăm ca proștii, c-o veni, că n-o veni?! Ataci, spargi — vine. N-ataci, stai tablou — te lasă să stai pînănu mai poți, să treacă bucureștenii ăștia și să te-arate cu dej'tu: uite momîrlanu- la iarbă verde!... Stai așa... Ce zice, mă? d-acord Cosma? Păi cum! ... l-auzi, momîrlane! Dăm atac prin mijloc, cam o sută de ortaci...

F. I. (București, 23 ani, refuză să-și spună ocupația, „gură-cască"): Dacă nici ăștia nu-i dă jos, îi mai dă dracu!... Păzea de-acolo, bă boulue, c-aruncă cu petarde!... Ce părere să am, dom'le?! Bine le face! Ș-a bătut joc de ei anu' trecut, i-a adus să dea-n bucureșteni, acuma s-o pățească cu toții. Nu numai Roman, dar și Iliescu și toată gașca-n păr... Nu i-ai auzit ce ziceau pe amărîții ăștia? ... Salarii mari pe hîrtie, da'-n mînă te miri ce!... Așa e peste tot. Păi asta-i liberalizare de prețuri? Sau negociere de salarii, cum se ziee? Asta e jaf, dom'le, e mafie comunistă... Ce dracu huiduie ăia acolo?... Cred c-a venit scutierii... Poate o ia pe cocoașă de la ăștia, să le scoată poliția din cap...

Sînt curios dacă dă la televizor... Ce-o mai zice acuma Koja-kul (Răzvan Theodorescu, președintele TVR — n.n.)? Se cam scarpină pe chelie! Nu tu terorist, nu tu legionari, nu tu elemente (?!?) ... La uite dom'le acolo, criminalii dracului!... E unul care l-a luat o petardă în plin... A-sa-si-nii! A-sa-si-nii! Pînă cînd cred ăștia c-o să tot omoare lumea, băga-le-aș sîrmă-n nas?! Păi cu ăștia chiar au încurcat-o, dom'le. Pînă aici le-a mers, dade-acum încolo i-a ajuns blestemu' la atîția morți...

Auzi, dom'le, se transmite la televizor... Cică e galbenă la față Gabriela Neagu. Eu p-asta aș lua-o, dom'le, și-aș da-o la mineri s-o violeze. Da' cred că și minerii s-ar speria de ea...

Miner IV: Să vie acuma muncitorii din București, dacă au sînge-n ei! Să punem toți umărul, să-i dăm jos pe criminali. Să-i băgăm în mină, la muncă, nu la vîndut țara la străini... Cum pe cin- să punem în loc?! Da' ce, s-a terminat oamenii?! Domnu Miron Cosma e cel mai indicat de prim-ministru... Și-n locu' lui Iliescu, că și ăla-i o lepră, pînă și Verdeț ar fi mai bun...

Actul II — Vidi...

Miner V: Am văzut și noi acum cu cine avem de-a face. Noi am crezut în ei, noi i-am apărat de golani și ei acuma ne pușcă și ne bate cu scutierii! Așa a făcut cu toți. Și-a bătut joc de mineri. Și-a bătut joc de toată țara. Nici Ceaușescu nu ne-a bătut așa, să ne omoare... Și nu e de vină numa jidanu' și bișnițaru' de Roman. De vină e și Iliescu, că putea să ne ia apărarea și să ne rezolve el. „Mă — să fi zis acolo — nu-s ăștia d-ai noștri? N-a sărit ei la nevoie?" ... Hai, să zicem c-a dat în studenți, a dat în golani, că nu muncea, da'-n noi?! Nu muncim noi?! Cine mai muncește ca noi în țara asta?! Păi să nu-i iei de urechi și să-i bagi în șuturi? Ce crede ei, că minerii e proști?!

Un cetățean (bucureștean, circa 40 ani): Păi dacă anul trecut ați venit și-ați omorît lumea pentru ei!... „Iliescu nu uita, minerii de tot te vrea"... Așa strigați atunci, de pe camioane...

Miner V: Da, tăticu-, așa e... Ce crezi că nouă nu ne pare rău? Da' acu' ne-am lămurit. În felu' lor avea dreptate și ăștia d-aici din piață (Piața Universității — n.n.) ... Da' ce știam noi atunci?! Noi ne luam după ce zicea la televizor, după ce mai vorbea unu' și altu-... La noi n-ajungea presa, n-ajungea nimica... Și pe urmă anu' trecut n-a fost toți mineri. N-a fost nici jumate... Păi de unde era să știm noi toate alea, unde să ne ducem p-aici?! ... Ăsa mai dat și minerii, nu zic... Și eu am dat... Nu așa, orbește, da' am dat... Da' cine bătea mai rău era securiștii sau polițiștii sau ce-o fi fost, oamenii lor. Ăștia bătea și ăștia mereu: ba că droguri, ba că arme, ba că dolar, ba n-a fugit Rațiu, ba c-a fugit Cîmpeanu... P-ormă am aflat că nu era nimic adevărat... Și de pe margine, ca matale acu', stătea bucureștenii și striga: „Dă-i, mă, omoară-l! Și p-ăsta! Și p-ăsta!"... Că zicea că i-a văzut ei și-i cunoaște... N-am fost numa noi proști atunci. Toți a fost proști, toți a fost de vină... D-aia am venit și noi acuma în piață, să ne spălam păcatele și să-i dăm jos. Nu ne speriem noi de gazele lor. O să li le scoatem pe gît. Noi sîntem forța, noi sîntem dreptatea... Să știe toți că cine nu e cu noi, e-mpotriva noastră!...

G. S. (București, profesor, 34 ani, „venit din curiozitate"): Ce se-ntîmplă acum nu prea e bine. Nu e vorba că minerii au sau n-au dreptate. E vorba că se creează un precedent extrem de periculos. Intrăm în anarhie și-n arbitrar. Eu unul nu-s prea convins de faptul că minerii au venit spontan. După doi ani de neocomunism, nu mai cred eu în spontaneitate, mai ales cînd e vorba de mineri, de batalioane muncitorești... Cred că e una din două: ori se bat „emanații" între ei (grupul Iliescu și grupul Roman), ori „emanații" cu cumuniștii ultraconservatori... S-ar putea ca minerii, cei mai mulți, să nu știe, să nu-și dea seama... Eu nici în Mihai (sic) Cosma ăsta n-am încredere... Sau, mă rog, Miron, la el mă refer... Bag mîna-n foc că e omul lui Iliescu sau al lui Verdeț. Dar acum cred că evenimentele l-au depășit, le-a scăpat din mînă... N-ar fi exclus să fie băgați în treaba asta și securiștii ăia populisto-naționaliști de la „Romînia Mare", de la „Europa"... Oricum, acum n-o să se mai poată vorbi de „legionarii". Măcar de-ata asta „legionarii" au scăpat...

Reporter: Care credeți că este sau că ar trebui să fie atitudinea populației din București?

G.S. Ei, asta e greu de spus. Mulți bucureșteni ezită să se alăture minerilor. Unii — puțini — mai sînt susținători ai Puterii; sînt feseniștii ăștia incurabili din tagma „chiloțăreselor" de la Apaca... Alții s-au săturat și ei de Roman și de Iliescu, de Front în general, dar nu aprobă violența, fie din principiu, fie dintr-un instinct sănătos... Mai sînt și mulți care țin cu minerii și le-ar place ca treaba să ia proporții, dar ei n-ar ieși pe stradă în ruptul capului, din lașitate, din comoditate... În ce-i privește pe foștii „golani" — tineret, studenți, intelectuali — cei mai mulți nu-i pot ierta pe mineri pentru măcelul de anul trecut, ba chiar îi urăsc cu patimă... Ieri m-am dus să văd ce era prin Piața Victoriei. Am nimerit pe seară, cînd tocmai se degaja Piața cu lacrimogene. Erau și grupuri relativ compacte de civili, lume pestriță, strigînd de mama focului: „Asasinii! Asasinii!". Și un intelectual cu părul alb, trecînd pe alături, zice amar-ironic: „Asasini, înțeleg. Dar la care dintre ei vă referiți?". Vedeți, asta este, pentru cel care a fost agresat, într-un fel sau altul, atît de mineri, cît și de polițai, toți îi sînt dușmani, toți deopotrivă sînt asasini... Unora le-ar face chiar plăcere să-i vadă măcelărindu-se reciproc...

Eu unul cred (deși e reprobabil ce se întîmplă, am spus-o) că minerii ar trebui susținuți totuși de bucureșteni, mai ales de cei care ziceau anul trecut, prin primăvară, cam așa: „Lasă că-i alegem p-ăștia și dacă n-or fi buni ieșim în stradă și îi dăm jos!"... Studenții și intelectualii și-au făcut datoria. Ar cam fi acum rîndul muncitorilor. Să-și țină promisiunea, nu-i

(continuare în pag. a V-a)

Puncte cardinale

A patra mineriadă

(urmare din pag. a IV-a)

așa? Dar uite-i că de capul lor nu ies...

Astfel de evenimente anarhice și primitive ar fi trebuit preîntîmpinate. N-avem Minister de Interne? N-avem S.R.I.? Dacă n-au fost preîntîmpinate, înseamnă că au fost dorite, de undeva din cercuri foarte influente... Acum, dacă tot e bal, păi bal să fie! Dacă tot ne-am făcut iarăși de rîs în ochii întregii lumi civilizate, măcar să terminăm cu tot viesparul, nu numai cu Roman, dar și cu Iliescu, ba chiar și cu scursurile comuniste din Parlament... Dar eu nu cred că minerii or să reușească singuri sau ajutați doar de cîțiva aventurieri...

O coloană amestecată de mineri și „civili": „La palat, la palat, să-l dăm jos pe emanat!"... Stați, bă, fraților, nu părăsiți piața!... Să nu ne risipim!... Deocamdată o parte aici, o parte la Parlament și o parte la Televiziune... Pe urmă mai vedem... Nu scapă el, Iliescu, așa de ușor!...

Altă coloană (la fel de amestecată): „Iliescu și Roman, să intre în subteran!"... Hai, dom'ne, la Parlament! Parlamentul să-l demită pe Iliescu!...

Un grup de mineri (pe spațiul verde din fața Teatrului Național, bătînd cu bîtele în căști): „Noi d-aicea nu plecăm, nu plecăm acasă, pînă nu vom cîștiga liberarea (sic) noastră!"... Unde e, bă, Marian Munteanu ăla? Să vie aci, să aducă studenții... Acuma să fie și studenții buni la ceva... Ce, bă, nu e asta tarlaua lor? (La ora aceea studentul Andrei Frumușanu fusese deja împușcat... n.n.).

Actul III — Vici?

Miron Cosma (liderul sindical, vorbindu-le minerilor la Cotroceni, după întrevederea de la Palat): Pe Petre Roman l-am învins. Guvernul a căzut. Domnul Iliescu ne-a dat toate garanțiile. O să vină să ne viziteze în Vale... Acum putem să ne întoarcem acasă. Mă adresez tuturor... Aici treaba noastră s-a terminat. Trebuie să aveți încredere...

Masă de mineri (mișcare haotică, zumzet general): Ce încredere? Care încredere? El trage în noi și noi hai acasă?!... Da, da, să dea socoteală de tot; e oameni morți, e oameni răniți... Tăceți, mă, nu vă luați după bucureștenii ăștia! Ce vreți voi? Să-l dăm jos pe Iliescu și să vină regele?!... Minte ca să scape. Iar ne lăsăm prostiți... Mă domnu Cosma, mai ești de-al nostru sau nu mai ești?!... L-a cumpărat; să mor dacă nu l-a cumpărat... Taci mă dracu! De unde știi tu?... Păi decît cu ăsta, mai bine cu Rațiu și cu Doina Cornea, că măcar ăștia s-a purtat frumos... La fii atent, frate-miu, ce vorbești acolo! Ce, ți-a mirosit a dolari?... Aoleu, mamă, cum l-aș beli de viu! ... Dacă nu cade și crimnalu- ăsta, n-am făcut nimic. Am venit boi și plecăm vaci... Hai să-l iertăm, dă-l dracu, că ăsta măcar e român... Ia uite Poliție! Ia uite armată ce s-a adunat!... Gura, mă, că vorbește Cosma și nu s-aude! ... Dacă pleacă ortacii, plec și eu, da' nu e bine, o să vedeți... Io zic că Cosma nost îi om cinstit. No, am venit, am dat jos guvernu', amu să merem!...

I.M. (București, tehnician, șomer, 36 ani, „trup și suflet cu minerii"): Bravo, bă! Plecați și lăsați scroafa în copac.. Să se laude și să profite... Ce-o să mai rîdă de voi, că numai pe cheful lui fațeți... I l-ați dat jos pe Roman, că așa și voia, și-acușica marș acasă, serbarea s-a terminat!... Și eu am fost fesenist, fi-mi-ar capu-al dracu, dar eu atîta vă spun: dacă plecați acum, degeaba ați mai venit... Așa e mai rău ca Roman. Ăla cel puțin uite că și-a dat demisia. Așa nu și-ar da-o nici mort... Eu nu fac agitație, degeaba ziceți; eu vreau să deschideți bine ochii, să nu vă pară rău după aia... Mata vezi că iar le dă țeapă? (?!) ... Știe el bine că fără ei noi, ăștia din București n-avem ce-i face... A scăpat de Roman. Își scapă și pielea și mîine o să se dea colo rotund și-o să înceapă iar să laude comunismul... Păcat, dom'le! Încă 24 de ore și tot Bucureștiul s-ar fi ridicat. Studenții se pare că erau gata și ei. N-ai auzit căMarian Munteanu a apărut ieri la Universitate în costum de miner?

Un cetățean de alături (trecut de 40 ani; nu l-am mai putut contacta): Fugi de-aici cu bazaconia asta! Fantastic ce poa' să mintă ăștia de la „Actualități"!... Vă spun cu cum a fost cu Marian Munteanu, că eram acolo și-am văzut toată faza. E adevărat c-a venit în Piață, prin fața Arhitecturii; nu era singur; mai erau și alții cu el. Lumea, vă dați seama, l-a cunoscut imediat. L-au recunoscut și minerii... „Uite-l pe Marian Munteanu. Să mergem cu el, să se deschidă balconul"... Era foială mare și deodată se apropie de el un miner, așa, cam pe la vreo 45 de ani. „Ne pare rău pentru ce-a fost anu' trecut — zice (sau cam așa ceva). Și eu am dat atunci în dumneata. Acuma, pe cinstite, uite ia bîta și dă și dumneata în mine!"... Și ce credeți că face? Își scoate casca și i-o pune lui Marian Munteanu în cap! Pe urmă îl văd că-și pleacă capul și-i întinde bîta: „Ia, dom'ne, ia și lovește!" ... Așa, Marian, zîmbea la el încurcat. Îl cam mișcase gestul. Vă dați seama că nu s-a atins de ciomag. I-a zis așa, cîteva vorbe de împăcare și, normal, dă să-i înapoieze și casca. Minerul însă — nu și nu! Că s-o păstreze cadou, în semn de împăcare. Și-așa a rămas omul cu casca minerului. Așa a fost. Ca pe urmă să iasă de aici că „a apărut în Piața Universității în costum de miner"! ... Îți stă mintea-n loc, domnule!

Acuma, drept să spun, nu știu dacă ăia — Marian Munteanu și ai lui — veniseră cu vreun gînd anume sau doar așa, de curiozitate. Mie mi s-a părut că nu prea erau puși pe vreo treabă... Adevărul este că ei ce-au făcut au făcut, și-au riscat pielea destul, jos pălăria! Acum trebuie să vină alții la rînd... Mi se pare însă mie că se cam fîstîie treaba...

V.T. (București, inginer pensionar, 69 ani, „am vrut să văd cu ochii, mei"): Au făcut ei să pice guvernul Roman, dar asta nu-i nici o scofală. Același președinte, același Parlament, ce crezi că primministru o să pună? Mie mi-e frică să nu ajungem, Doamne-ferește, să plîngem după PetreRoman. Ministerele-cheie tot Frontul o să le aibă, O să dea și opoziției praful de pe tobă și tot ei o să iasă că uite ce democrați sînt! Pe plan intern am căzut din lac în puț. Pe plan extern — vai de capul nostru! Păi nici nu-ți închipui cît o să ne coste treaba asta. E un singur lucru bun: că i-a țîțiit nițel fundul și lui Iliescu. Dar e destul de nesimțit ca să uite repede... Oricum, de aci înainte de mineri n-o să se mai poată sprijini. Ascultămă pe mine, că-s om bătrîn: a cincea mineriadă n-o să mai fie! Dar cu astea patru, cîte au fost, ne-am aranjat pe cel puțin zece ani de o totală izolare în Europa. Tot comuniștii au învins pînă la urmă. Și-n fond nici nu se putea altfel. N-a fost altceva decît o rică între ei. Dar știi vorba aia, cu rechinii... Parcă-i și văd cum o să-și dea mîna mîine-poimîine și cine știe cine-or să fie țapii ispășitori! Cît despre Petre Roman, să nu ne grăbim să-l plîngem (vorba vine). Face și el „o pauză" pînă la alegerile alea mari. De-abia are posibilitatea să-și refacă popularitatea, că dacă rămînea la guvernare era terminat politic, toate se spărgea în capul lui. Dacă e deștept, ar trebui să le mulțumească la mineri... cam asta este, din păcate. Avem încă un popor prea întunecat și prea sălbatic, toate și le face cu mîna lui, iar șmecherii ăștia trag sforile și profită... mai avem de așteptat pînă să intrăm la rîndul lumii Mai e mult-pînă departe... Noroc că la Moscova nu mai e ce a fost, că o sfecleam demult și acuma eram deja intrați la loc în totalitarism. Dar vezi că și la pasărea chioară îi mai face Dumnezeu cuib...

Epilog

Acum e din nou „liniște" la București, adică ceea ce și-a dorit dintotdeauna președintele Iliescu. Frontul începe, chiar așa dezbinat cum este („opoziție în cadrul F.S.N.", vorba lui Brucan!), să-și refacă popularitatea, buimăcind opinia publică cu „scenarii" tip Voican, din care să reiasă, vezi Doamne, că toți „emanații" sînt democrați și că numai „conservatorii" sînt de vină (nostalgicii vechiului regim și „naționaliștii de stînga"). Și, bineînțeles, „Alianța asta Civică", vorba președintelui „tuturor românilor", care și-a vărsat pe el paharul cu băutură, „în direct și la o oră de vîrf". Nenorocirea este că între timp s-a dus pe apa simbetei și „modelul suedez" (dreapta a luat acolo locul social-democrației falimentare). Acum dl. Iliescu va trebui să-și caute, dacă electoratul nu ne va scăpa de această pacoste, un „model" mai asiatic...

Cît despre dl. Petre Roman, care, ca evreu, se pricepe să-și exploateze de minune postura de „victimă", iată-l făcînd acum figură de mare anticomunist, în vreme ce-l „programează" pe dl. Stolojan (ale cărui paie au și început să miroasă a ars...!)

Cel mai rău vor ieși tot minerii. Dar parcă ceva-ceva au început totuși și ei să înțeleagă... Și poate că totuși, în adîncuri, încep să (ne) învingem... Așa să ne ajute bunul Dumnezeu!

Adolf VASILESCU

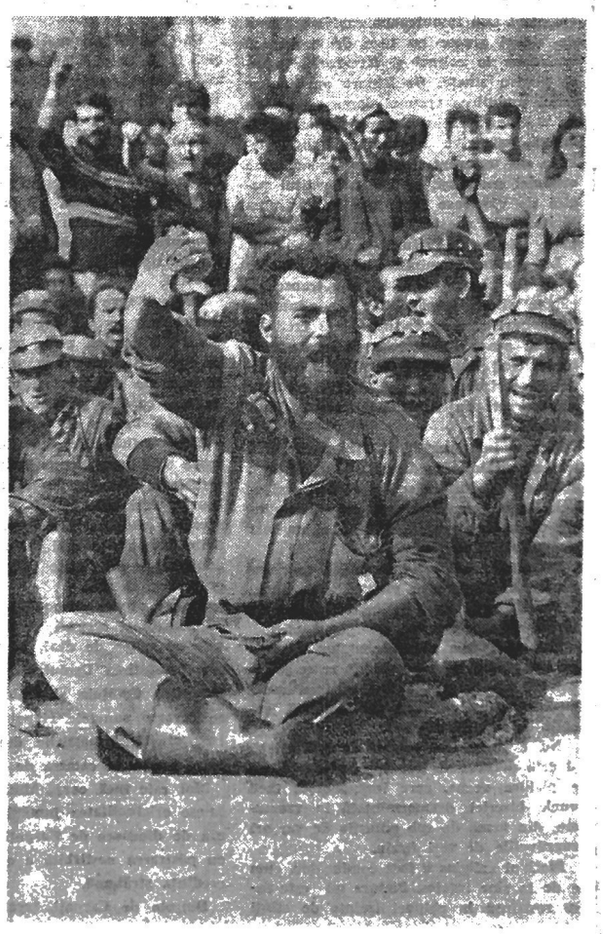

Cea mai nouă sîrmă ghimpată...

— În loc de scrisoare deschisă, „tovarășului" Răzvan Theodorescu, ca președinte al Televiziunii române. —

Cîini-lupi și sîrmă ghimpată,
în cîte două garduri paralele,
puști-mitraliere și soldați-securiști:
lagărele de muncă forțată
strîngînd, cu altă sîrmă ghimpată și zăbrele,
barăcile pentru anticomuniști.

Pe ziduri, înălțate cu sîrmă ghimpată
și în foișoarele de pază — „cucuvele" —
puști-mitraliere și gradați-securiști
păzind o Românie încarcerată
sub zăvoare și cu obloane peste zăbrele:
temnițele pentru anticomuniști.

Cea mai nouă sîrmă ghimpată, puști-mitraliere
și urlă cîinii-lupi la Televiziune,
înșuți în lesă de securiști-polițiști;
spaima înalță noi ziduri, bariere
și sfidînd pe cei liberi le spune:
„Îndrăzniți, acum, să mai fiți anticomuniști!"
Septembrie 1991

Gheorghe STĂNESCU

LATINITATE ŞI ORTODOXISM

Mai mult şi mai consecvent decît noi, românii din actuala Românie, trecută prin calvarul comunist de nuanţă neofascistă, românii dintre Prut şi Nistru şi-au păstrat intactă structura etnică, şi datorită rezistenţei în faţa bolşevismului prin credinţa în esenţa neamului românesc — esenţă constînd în **conştiinţa originii latine şi a credinţei ortodoxe creştine.** Ceea ce se pare că în România de azi nu este foarte clar, cu toate discuţiile care s-au purtat pe tema naţionalităţilor şi pe a confesiunilor.

Latinitatea şi credinţa creştină ortodoxă ne definesc pe toţi românii la graniţa dintre **Romania** (zona neolatină) şi slavism, precum şi în contextul larg european, inclusiv balcanic!...

Noi sîntem singurii neolatini, care ne-am păstrat numele etnic, **român,** din lat. **romanus,** trecut prin forma **rumân.** Ca şi **aromânii,** ei spunîndu-şi **armâni.** Dintre celelalte populaţii romanice, numai **ladinii (reto-romanii)** mai conservă ceva în denumire din limba latină. Acest lucru este foarte important, savanţii ştiind că limba română este un argument sigur în vederea acceptării sau respingerii originii latine a unui cuvînt. Au ştiut-o aceasta şi învăţaţii noştri şi, argumentînd ştiinţific, reprezentanţii **Renaşterii române,** care este **Şcoala Ardeleană.** Bunăoară, în 1825, ei au tipărit **Lexiconul de la Buda,** o premieră în romanistică, în care se demonstra limpede originea românilor şi pentru etniile care ne-au contestat drepturile în Transilvania. **Lexiconul** argumentează o idee însuşită azi de toţi romaniştii: **limba română este cea mai apropiată limbă romanică de limba latină.** Demonstraţia se face foarte simplu şi eficient: după termenul latinesc, este dat, **imediat,** cel românesc şi, apoi, termenii maghiar şi german. Era destul pentru oricine, cînd vedea termenii daţi pe patru coloane cine sîntem noi, românii, de unde am venit şi ce limbă vorbim. Un singur exemplu: **lat. casa,** rom. **casă,** mag. **ház,** germ. **Haus.** Exact după acest principiu şi-a organizat marele romanist W. Mayer-Lübcke celebrul dicţionar al limbilor romanice.

Ideea latinităţii limbii şi a poporului român a fost şi este susţinută de toţi învăţaţii interesaţi de etnia noastră şi de locul care îl avem în spaţiul carpato-dunărean şi european. De aceea, această problemă nu trebuie lăsată pe mîinile veleitarilor şi ale străinilor. Căci, să nu se uite: orice întoarcere a noastră spre occidentul romanic european a însemnat un factor de progres: de la descoperirea originii noastre şi pînă la stabilirea unor relaţii care au hotărît înfiinţarea statului naţional român. Limba noastră ne fixează într-un context lingvistic de care basarabenii şi bucovinenii, ca şi oricare oameni de bună credinţă, au fost mereu conştienţi, context în care trebuie să ne regăsim locul firesc. Nu „peste mări şi ţări", în urma unor călătorii tot faraonice şi tot costisitoare, ci în vechiul continent, unde noi am fost staţionici, ca şi alte neamuri, cu care mai avem destule lucruri comune şi care trebuie cultivate, în continuare şi firesc. Căci, **prin limbă, latinitatea ne-a pecetluit pentru totdeauna.** Şi limba română a fost şi este argumentul suprem pentru demonstrarea continuităţii noastre pe pămîntul străbun — îndeosebi că ne-au lipsit, şi încă ne lipsesc alte argumente, distruse de timpul nemilos, argumente lipsă pentru destule veacuri de fiinţare a noastră pe propriul pămînt.

În alt plan, la fel de important, credinţa religioasă creştină ortodoxă şi-a pus, şi ea, pecetea asupra destinului nostru. **Biserica Ortodoxă a fost instituţia principală a românilor care ne-a ţinut uniţi în patria străveche şi ne-a cultivat, întîia dată, spiritualiceşte, mai întîi, în limba slavonă** şi, apoi, **în limba română,** din secolul al XVI-lea şi pînă în al XIX-lea. În lăcaşurile noastre ortodoxe de cult, s-au format învăţaţii români, tot în ele s-a cultivat şi rafinat limba română, încît aceasta să devină **limba română literară,** pe baza tipăriturilor religioase ortodoxe, **din toate provinciile româneşti,** tipărituri care au circulat mult şi au impus „normele" limbii lor pentru toţi românii. Această „limbă veche şi-nţeleaptă" va sta la baza **limbii române naţionale** care a pregătit Unirea Principatelor, anticipînd realizarea marelui stat unitar român, înfăptuit prin actul de la 1 Decembrie 1918.

Să nu se uite că ortodoxismul religios al românilor este la fel de important, pentru înţelegerea istoriei şi condiţiei noastre, ca şi latinitatea limbii. În fond, domnii noştri ortodocşi au fost şi „apărătorii creştinătăţii". Totodată, prin generozitatea acestor domni, noi am întreţinut credinţa ortodoxă şi la popoarele din jur, unde erau tutelate mănăstiri. Românii, primind de la vecini sprijin cultural, prin călugării-învăţaţi veniţi la noi, am ajuns ca, în vremea lui Constantin Brîncoveanu, să producem carte religioasă pentru tot răsăritul ortodox, inclusiv pentru Georgia, după cum tot noi am dat Kievului pe **Petru Movilă** (1597—1647), învăţat cu renume.

Azi, cînd se discută problema confesiunilor religioase, discuţiile ar trebui mai bine argumentate şi susţinute de adevărul istoric — şi, nicidecum, orientate sentimental şi în spirit diletant. Căci regimul comunist a fost ostil nu numai catolicismului, ci oricărei forme de credinţă religioasă!...

Or, istoria, literatura şi realitatea spun că ortodoxismul religios românesc a fost mai agresat decît catolicismul că, din partea catolicismului, a fost agresat mai rău, din vremea lui Vlaicu-Vodă (sec. XIV-lea), în Ţara Românească, şi, insistînd în Transilvania, pînă s-a ajuns la scindarea bisericii române de aici. Pînă la dezmembrarea tradiţiei credinţei străbune şeşti!...

Basarabenii şi bucovinenii ne-au demonstrat, recent, că latenţele esenţei neamului românesc, latinitatea şi credinţa ortodoxă, sînt încă vii în sufletele lor. E bine să se ţină cont de această realitate şi să se înceapă studierea şi restudierea istoriei noastre, a limbii, credinţelor şi obiceiurilor, ca acestea să nu încapă ler pe mîini diletanţilor şi ale rău intenţionaţilor.

Că nu sînt vorbe în vînt cele de mai sus o dovedeşte istoria noastră încercată. Şi chiar a Sibiului! Să ne aducem mereu aminte că Ion-Inochentie Micu-Klain, care a cerut drepturi pentru români, în Dieta din Sibiu, era să fie aruncat pe fereastră, restul zilelor petrecîndu-şi-le departe de patrie şi murind în mizerie. Tot din Sibiu şi chiar de români, a fost alungat iluministul Gheorghe Lazăr, cel care ar fi trebuit să fie păstorul românilor ortodocşi!...

Cînd **Istoria Transilvaniei** (3 vol. 2 000 p.) a fost scrisă la Budapesta, fiindcă noi nu aveam şi nu avem una, e cazul să se înceapă munca organizată, ca să vedem noi cine sîntem şi care este locul nostru în această parte a lumii! Pentru noi e limpede: **sîntem neam de limbă latină şi de credinţă religioasă creştină ortodoxă.**

Dr. G. NISTOR

MĂNĂSTIRILE NOASTRE

Mănăstirile, la noi, sînt prea legate de soarta neamului, pentru ca să fie socotite, numai drept locaşuri de rugă.

Clădite, cele mai multe, în vremuri de grele restrişti, cînd linişte îndelungată pentru ţară nu se prea cunoştea, altarul sfînt mai întotdeauna era împrejmuit de ziduri groase cu turn de veghe, cu bastioane la colţuri şi ferestruici înguste pentru sineţe. De fiecare aproape se leagă amintirea vreunui domn care ţinea să mulţumească lui Dumnezeu pentru biruinţă împotriva duşmanilor. Prin pietrele de mormînt sub care se odihnesc vrednici înaintaşi, se pot reconstitui pagini de glorioase fapte pentru păstrarea ţărişoarelor noastre, mereu izbite din toate părţile de valuri.

Între zidurile mănăstirilor, în puţinele clipe de răgaz, dieci iscusiţi transcriau cărţile sfinte, împodobite cu minunate desemnuri care cerea migală şi credinţă punînd aşezare literaturii naţionale. Mai tîrziu cînd tiparniţele au luat locul ostenelii scrisului, tot sub bolţile chiliilor mănăstireşti au funcţionat cele dintîi teascuri.

Pentru înălţarea bisericilor s-au adus meşteri străini, din diferite părţi; dinspre apus dintîi, dinspre sud şi răsărit mai apoi, fiecare cu concepţia proprie regiunii de unde a pornit. Printre ei au fost netăgăduit şi români.

Influenţa arhitecturii străine se recunoaşte în amănunte: planuri bizantine, ferestre şi portaluri gotice, înfloriturl de pietre cioplite armene, georgiene, etc.

Din adaptarea reminiscenţelor bizantine ori gotice, prin o evoluţie ce se poate urmări pas cu pas, a luat naştere bunăoară stilul arhitecturii moldovenesti socotit de toţi ca original.

Nu e vorba însă numai de arhitectură şi artă decorativă. Tot aşa de interesantă e pictura veche, care împodobeşte încă unele biserici, desmormîntată în vremurile din urmă de sub păturile de var ori zugrăvelile de mai tîrziu.

Motivul religios a fost conducător, cum e de la sine înţeles. Pictura nu este însă restrînsă la chipuri izolate de sfinţi şi apostoli, episcopi şi mucenici. Există adevărate tablouri de grupuri numeroase cu fond variat arhitectural ori cu peisaje. Bisericile sînt astfel adevărate pinacoteci din arta Renaşterii noastre culturale.

Dar mănăstirile mai prezintă o atracţie. E pitorescul lor, ceea ce dovedeşte că înaintaşii noştri pricepeau frumosul naturii în unison cu puternica evlavie ce-i călăuzea în viaţă.

Cele mai multe mănăstiri sînt aşezate în fund de vale, la îmbinarea dealurilor înalte cu munţii. Începînd de la Rădăuţi şi pînă la Tismana, linia mănăstirilor coincide în trăsături generale cu linia geografică de despărţire între cele două forme tipice ale reliefului din ţara noastră.

Drumul spre ele e mai întotdeauna ademenitor, pe văi înguste, prin păduri dese. Nu domină zarea cum se întîmplă în apus. Nici Tismana, nici Slatina, nu le vezi de departe; îţi răsar deodată, înainte, ca din pămînt. E tihna naturii unită cu nevoia de apărare.

Chiar mănăstirile din ţinuturile deluroase sînt puse într-un natural de o fermecătoare atracţie. Ca să ajungi la Dobrovăţ, faci cale lungă pînă ce dai de răcoarea codrilor ce o împresoară. Mănăstirile basarabene mai toate au un decor ademenitor de forme geografice blînde, ori păduri dese.

Numai acelea din preajma centrelor cu armată şi turnuri de veghe sînt clădite pe umăr de deal, în vederea tuturor. Mănăstirea Dealului domină Valea Ialomiţii. Cetăţuia şi Galata făceau să se reverse sunetele clopotelor peste întreg oraşul. Mănăstirile din Suceava aveau razăm în cetatea de alături.

Mai este încă ceva. Mănăstirile constituiesc originalitatea jumătăţii din România de dincoace de Carpaţi în legătură cu păstrarea neştirbită a ortodoxismului, credinţa străbună.

Dincolo de Carpaţi, ţara a fost scutită, pe vremuri, de prea mari şi numeroase furtuni istorice. În schimb în golful omenese al Ardealului, influenţa religioasă apuseană a născut virtejuri care au zdruncinat şi pe românl de la credinţa strămoşească. Catolicismul a încercat să treacă şi culmea Carpaţilor. Ruinele bisericii Sfîntul Nicoară de lîngă Argeş, ori a celei de la Baia în Moldova, sînt mărturiile acestor dibuiri de a pătrunde mai spre răsărit.

Vechile mănăstiri ortodoxe care au existat la poalele Carpaţilor, bunăoară în Făgăraş, au fost năruite cînd valul catolic a înaintat, făcînd victime şi în o parte din românime.

Azi în Ardeal nu se găsesc decît puţine mănăstiri, cum este cea de lîngă Arad, ori Mănăstirea Bixad în Ţara Oaşului.

Din toate punctele de vedere deci mănăstirile noastre pot servi nu numai ca popas vremelnic, prin înlesnirea arhondariilor, în locurile pitoreşti unde sînt aşezate. Ele sînt centre importante de întărire sufletească, izvoare vii pentru instrucţia copiilor noştri şi mai ales pentru educaţia lor în legătură cu trecutul îndepărtat.

12 April 1931 I. SIMIONESCU

Profesor la Universitatea din Bucureşti

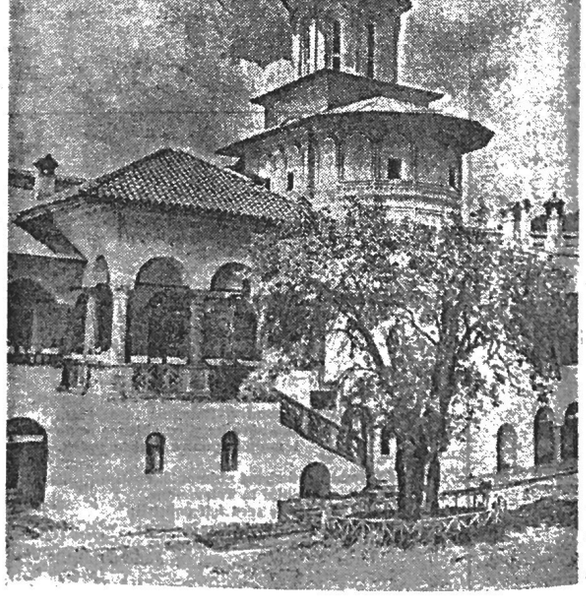

CE ESTE RELIGIA

Curs elementar de religie creștină (IV)

12. Religia și cultura în cadrul spiritualității

Religia nu numai că nu se confundă cu nici una dintre ramurile culturii omenești (filosofie, literatură, artă, știință), dar nici nu este ea însăși o altă ramură a acestei culturi. Poate fi adevărat că „un sentiment de rămași-pe-dinafară" ne dă impulsul interior de a încerca să recuperăm prin cunoașterea și creația culturală ceva din frumusețea și armonia Paradisului pierdut (Nichifor Crainic). Poate fi iarăși adevărat că operele de cultură sînt tot atîtea încercări ale omului de a-și „revela" în termeni metaforici misterele existenței, în virtutea „singularității calitative" pe care o posedă în univers (Lucian Blaga). Oricare ar fi însă impulsul interior ce-l duce pe om spre **activitatea culturală**, aceasta nu-i decît titlul lui de nobleță în **perspectivă istorică**, în vreme ce **activitatea pur religioasă** este cea care îl proiectează într-o ametitoare **perspectivă supraistorică**. Religia și cultura sînt cele două moduri ale **activității spirituale** a omului, uneori convergente, altcori divergente de-a lungul istoriei, dar fără a se putea confunda vreodată.

Nu trebuie însă uitat că religia se află la originea imemorială a întregii spiritualități omenești. Cultura s-a zămislit treptat din și în mijlocul vieții religioase, „emancipîndu-se" relativ tîrziu de sub tutela religiei. Se poate chiar afirma că adevărata cultură n-a fost niciodată antireligioasă, evitînd „matricidul"...

Cazul originii artelor este grăitor în acest sens. Primele manifestări artistice ale omului — și aici acordul pare unanim — au avut o certă semnificație magico-religioasă (picturile rupestre). S-a vorbit, în legătură cu ele, despre „o religie a cavernelor" (A. Leroi-Gourhan), puternic contaminată de magie. Mai tîrziu viața religioasă a dus la ridicarea templelor (adevărata origine a arhitecturii ca artă), la înfrumusețarea lor cu fresce (dezvoltarea picturii murale de origine preistorică) și basoreliefuri sau statui (nașterea sculpturii). Din cultul oficiat în temple (sau în alte locuri consacrate) s-au ivit pe rînd, începîndu-și istoria ca arte sacre, muzica, dansul și poezia. Frumusețea era închinată în întregime divinității. Artele „au ieșit din Biserică" abia în vremea Renașterii (sec. XIV—XV), iar orgolioasa „„emancipare" a artelor de religie, mergînd pînă la „prostituarea" lor actuală, s-a extins programatic abia în ultimele două veacuri.

Se poate deci observa lesne că religia nu este nicidecum subordonată culturii, ci mai degrabă **supraordonată acesteia.** Spre a nu cădea într-o confuzie grosolană, ne vom feri deci de a subsuma religia culturii, cum s-a procedat adesea în vremea din urmă, fără nici o îndreptățire și fără nici un folos. Lucian Blaga însuși, marele filosof român al culturii, a operat această reducție nelegitimă, considerînd religia o simplă ramură în arborele stufos al culturii. El a teoretizat atotputernicia stilurilor culturale, „abisal" determinate și spațio-temporal diversificate. Religia s-ar supune și ea fatalității factorilor stilistici. Dar afirmația nu poate fi valabilă decît cel mult pentru anumite aspecte formale ale religiei, pentru plăsmuirile mitice sau pentru feluritele „aventuri" parareligioase. Nichifor Crainic avea dreptate să observe că marile religii (și mai cu seamă creștinismul) nu se supun „legilor genetice obișnuite după care se nasc și mor formele artei, ale filosofiei, ale culturii în genere", căci religia autentică are (și) o origine supranaturală (**Puncte cardinale în haos**, ed. cit., p. 179). Concepția filosofică a lui Lucian Blaga, cu toate sugestiile și seducțiile ei, s-a dovedit de altfel destul de vulnerabilă în fața unei critici severe și avizate, întreprinse nu numai dintr-un punct de vedere teologic, ci și dintr-unul mai larg filosofic, de către părintele Dumitru Stăniloae în cartea sa **Poziția d-lui Lucian Blaga față de creștinism și ortodoxie** (Sibiu, 1942). Cei care caută să includă religia, cu manifestările ei cele mai înalte, în patul procustian al culturii, nu pot fi socotiți decît ca detractori ai celei dintîi, chiar și atunci cînd par să-i fie favorabili. Așa, de pildă, „Dl. Blaga — scrie D. Stăniloae — procedează cu religia ca unul care sugrumă pe cineva spunîndu-i vorbe de mîngîiere" (p. 37).

Tot ce se poate afirma, pe baza observației atente a istoriei spirituale, este că dialogul etern dintre religie și cultură cunoaște anumite alternanțe de accent, unele epoci fiind dominate de o viziune **teocentrică** a lumii (Antichitatea timpurie, Evul Mediu), altele de o viziune **antropocentrică**. (Antichitatea tîrzie, epoca modernă). Pornind de aici, Nae Ionescu a încercat cîndva să schițeze o istorie tipologică a spiritului omenesc. În epocile teocentrice cultura este slujitoare (**ancilla**) a religiei, pe cînd în epocile antropocentrice ea cunoaște o tendință spre autonomie, neglijînd religia sau chiar ridicîndu-se împotriva ei, plină de orgoliul „măreției umane". Pe prima am putea-o numi **cultura ancillară**, iar pe cea de a doua **cultura luciferică**. Astăzi ar fi semne că noi trăim amurgul unei epoci de „luciferism" cultural și că la orizont se profilează, ca o ieșire din criza actuală, o nouă epocă de „ancilla-ritate" a culturii. Poate că trăim în pragul unui /nou Ev Mediu", cum profețea N. Berdiaev prin anii '20. Și poate că în sensul acesta avea dreptate și Malraux să afirme că „secolul XXI va fi unul religios sau nu va fi deloc"...

Fără a se confunda deci, religia și cultura alcătuiesc la un loc **spiritualitatea** omenească, adică totalitatea manifestărilor de ordin spiritual ale omului istoric, paralelă cu **civilizația** sa, adică cu totalitatea manifestărilor de ordin material-utilitar. Acestea două — spiritualitatea și civilizația — sînt sferele noastre specifice de manifestare istorică. Idealul ar fi, se înțelege, deplina lor armonizare în conștiința umanității. Din nefericire însă vremea noastră cunoaște un dublu divorț: între religie și cultură (în cadrul spiritualității) și între spiritualitate și civilizație (în cadrul general al activității specific omenești). Cultura tinde să se laicizeze, iar spiritualitatea este tot mai mult sacrificată civilizației. „Idealurile" sînt tot mai des înlocuite cu simplele „scopuri", materialismul și utilitarismul ajungînd să triumfe în conștiința unei umanități bolnave. Omul de azi confundă tot mai mult ceea ce este **important** cu ceea ce este doar **urgent**; civilizația despiritualizată îl preface pe om într-un biet sclav al nevoilor imediate. Este dureros, de pildă, să constați cît de mult se vorbește astăzi în România despre politică și despre economie și cît de puțin despre morală și despre cultură. Toți sînt convinși de necesitatea unei reforme economice, dar abia dacă se pomenește sporadic și de o imperioasă reformă morală. Sîntem gata să schimbăm lumea, dar nu și pe noi înșine...

Omul a ajuns să preschimbe astfel, asemenea sălbaticilor de odinioară, aurul și nestematele măreției sale spirituale pe sticlele colorate ale comodităților cotidiene. Oare cînd vom ajunge să înțelegem că ultima consecință a unei civilizații văduvite de spirit nu poate fi alta decît barbaria?

Privitor la raportul strict dintre religie și cultură, putem afirma în concluzie că deși ele sînt înrudite prin sfera lor comună (cea a spiritualității), se deosebesc totuși fundamental atît prin originea, cît și prin finalitatea lor. Cultura are numai o origine **naturală**, în vreme ce religia are și o origine **supranaturală**. Finalitatea culturii este fie creația, fie cunoașterea, în vreme ce finalitatea religiei este salvarea sau mîntuirea omului și a lumii în genere (cunoașterea, implicită și în religie, fiind doar un reflex al actului mistic mîntuitor).

Dar poate că înainte de a încheia, n-ar fi de prisos o lămurire asupra acestor două tipuri de cunoaștere esențial diferite. Cunoașterea culturală (filosofică, științifică, artistică), oricît de sus ar ținti, rămîne totuși una omenească, mai mult ipotetică decît certă, adesea contradictorie și în mod fatal limitată. Ea este o cunoaștere cu scopul în sine și apare nu de puține ori însoțită de un fel de orgoliu luciferic, ca în mitul creștin al păcatului originar („vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu", le șoptește oamenilor șarpele ispititor). Mijloacele cunoașterii profane rămîn rațiunea, simțurile materiale și experiența pozitivă. Religia, spre deosebire de cultură, nu pune preț pe cunoașterea ca scop în sine. În actul religios cunoașterea este implicită, nu prioritară. Ea vine „pe deasupra", ca un dar divin, în raport proporțional cu dragul de spiritualizare al fiecăruia. Omul religios cunoaște fără orgoliu, în lumina credinței, deci pe cale supranaturală, prin experiență duhovnicească. Cunoașterea sacră nu mai este una limitat-omenească, ci una care accede conștiința din contingent. Pe scurt, cunoașterea culturală își are rădăcinile împlîntate în lumea de aici, pe cînd cunoașterea religioasă are rădăcini împlîntate în lumea de dincolo. Prima slujește numai omului istoric, pe cînd cea de-a doua slujește omului veșnic (chiar dacă amîndouă se desfășoară „în timp").

Firește că nici un spirit religios n-a condamnat vreodată și nici n-ar putea condamna în bloc cunoașterea nereligioasă. Ea este utilă omului actual, fiind condamnabilă numai în măsura în care este atinsă de orgoliu, căutînd să se substituie cunoașterii religioase, atribuindu-și puteri și merite pe care nu le are și nici nu le poate avea prin însăși natura ei. Ea ajunge să păcătuiască deci prin năzuința (mărturisită sau nu) de a fi unică și absolută. E limpede că numai o rearmonizare a culturii cu religia, bazată pe respect reciproc și pe păstrarea domeniului propriu fiecăreia, ar putea asigura pașnica și rodnica cumpănire a cunoașterii în genere.

Din nefericire se pare că noi am ajuns în starea pe care cu amărăciune o profețise Apostolul: „Căci va veni o vreme cînd oamenii nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci — dornici să-și desfete auzul — își vor grămădi învățători după poftele lor, își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme" (II TIMOTEI, 4, 3—4).

Religia singură l-ar mai putea salva pe om acolo unde civilizația și cultura însăși s-au dovedit neputincioase. Hristos îi întinde iarăși mîna lui Petru, pe care stau să-l înghită talazurile istoriei. Va apuca omul mîna aceasta mîntuitoare sau va alege „să plară pe limba lui"?

*

Am încercat, în capitolul pe care îl încheiem aici, să eliberăm religiosul de buruienile care stau să-l înăbușe în conștiința tulbure a lumii contemporane. Dacă „civilizațiile omenirii nu pot fi înțelese atîta vreme cît nu este înțeleasă religia lor" (Raffaele Pettazzoni), e tot atît de adevărat că nici religia însăși nu poate fi adecvat înțeleasă dacă n-o abordăm în esențialitatea ei, deconspirînd ceea ce-i este doar accidental sau în mod nelegitim atribuit. Altminteri am risca să amestecăm lucrurile pînă la a cădea în perplexitate și-n scepticism, pierzîndu-l pe Dumnezeu chiar pe calea pe care îl căutam.

Înarmați cu aceste deslușiri preliminare, putem păși de-acum în universul propriu-zis al religiilor, tămîndu-ne cu răbdare calea spre Iisus Hristos — Dumnezeul cel Viu — și spre taina luminoasă a Crucii Sale „preacinstite și de-viață-făcătoare".

(În numărul viitor va începe capitolul „Universul religiilor").

Vasile A. MARIAN

GOLGOTA RĂSTIGNIRILOR ÎN SPAȚIUL MIORITIC

PE OSEMINTE ALBE ȘI UITATE,
CU GIND CURAT AM ÎNĂLȚAT O CRUCE,
CIND NEAMUL CU NĂDEJDILE 'NȘELATE
ȘI DIBUIE DESTINUL LA RĂSCRUCE.

Cuvinte înscrise pe crucea ridicată la Miercurea Ciuc în memoria deținutelor politice moarte în temnițele comuniste.

O pomenire care reamintește crimele săvîrșite de comuniști

Din inițiativa fostelor deținute politice din România, în ziua de 28 septembrie a.c. a avut loc la Miercurea Ciuc înălțarea și sfințirea unei cruci comemorative în memoria deținutelor politice care s-au săvîrșit din viață în temnițele comuniste.

La ceremonie au participat foste deținute politice, supraviețuitoare ale teroarei comuniste, membri ai familiilor acestora, pelerini veniți din toată țara să se prosterne la mormintele fără cruce ale celor care și-au dat viața pentru supraviețuirea și demnitatea neamului românesc, slujitorii cultelor religioase din Miercurea Ciuc, reprezentanții autorităților locale, precum și o delegație U.D.M.R. din județul Harghita.

O prezență impresionantă a constituit-o grupul de tinere maici de la Mănăstirea Vladimirești venite să se roage la mormîntul uneia din întemeietoarele mănăstirii lor, Maica Mihaela. La instaurarea dictaturii comuniste Mănăstirea Vladimirești a fost desființată iar maicile asvîrlite în temnițe sau alungate în țară, unde li s-a fixat domiciliu obligatoriu. Ca o adevărată minune dumnezeiască, după Decembrie '89, peste două sute de tinere, însuflețite de credința în Iisus și în Maica Domnului, s-au alăturat supraviețuitoarelor persecuției comuniste și au reînviat mănăstirea. Alături de tinerele călugărițe ortodoxe, prezența sorei Clara, călugăriță catolică în vîrstă de 82 de ani, deținută timp de patruzprezece ani în temnițele comuniste, a fost un simbol viu pentru ceea ce trebuie să însemne unitate întru Christos.

Prima parte a ceremoniei a avut loc în incinta penitenciarului unde cu sprijinul actualului comandant — dl. mr. Szöllösi Geza — a fost dezvelită o placă comemorativă cu următoarea inscripție: „În acest penitenciar în perioada 1956—1964, în timpul teroarei comuniste, au suferit sute de femei din România condamnate la ani grei de închisoare".

Aici, doamna Maria Constantinescu, fostă deținută politică, a evocat într-o emoționantă rostire infernul prin care se urmărea distrugerea fizică și morală a opozanților regimului celor fără de neam, fără de țară și fără de Dumnezeu.

Partea a doua a ceremoniei s-a desfășurat în cimitirul unde au fost înhumate în morminte fără cruce deținutele decedate în penitenciarul Miercurea Ciuc. Aici, prin strădania fostelor deținute politice a fost înălțată o impresionantă cruce de marmură pe al cărei soclu s-a consemnat că lucrarea s-a făcut: „În amintirea deținutelor politice care au murit în temnițele comuniste".

Un sobor de preoți ortodocși, părintele Șt. Straja, părintele T. Voicescu și părintele I. Mihoc au oficiat slujba de înmormîntare, slujbă de care deținutele răposate nu au avut parte cînd rămășițele lor pămîntești au fost încredințate pămîntului, urmată apoi de slujba de pomenire și de slujba de sfințirea crucii.

După terminarea slujbei religioase, pe lîngă predicile rostite de preoții ortodocși care au oficiat serviciul divin, au rostit cuvinte de solidaritate creștinească cu foștii deținuți politici preotul romano-catolic Borbely Gabor, preotul reformat Hegy Istvan și preotul unitarian Kelemen Szobolcs.

Din partea Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, Filiala Harghita a rostit un cald și vibrant omagiu adus tuturor acelora care și-au dat viața în lupta împotriva comunismului dl. Daday Zsolt.

Din rîndul fostelor deținute politice au vorbit doamnele Aspazia Petrescu, Constanța Moței, Xenia Mămăligă și Aurora Ille Dumitrescu.

Un moment emoționant la constituit citirea scrisorii adresată fostelor deținute politice prezente la Miercurea Ciuc de către Eminența Sa Cardinalul Alexandru Todea, el însuși fost deținut politic ani îndelungați.

Nicolae POP

Cuvîntul rostit de Doamna Aspazia Petrescu

CINSTIȚI SFINȚI PĂRINȚI, ONORATĂ ASISTENȚĂ, DRAGI SURĂRI DE SUFERINȚĂ!

În numele organizatoarelor vă adresez un cuvînt cald de bun venit aici, la picioarele sfintei cruci înălțate întru pomenirea surorilor noastre care pe parcursul anilor de detenție au înnoptat de tot aici și pe întregul cuprins al patriei și în morminte fără cruce s-au îngropat.

Să ne unim sufletele cei care am putut veni aici, cu cele care nu au putut veni, dar care sînt legate de noi prin același vis mare și rotund ca țara, pentru care am pătimit, și să mulțumim bunului Dumnezeu că ne-a învrednicit să putem comemora după datina noastră creștinească sufletele răposatelor sucombate fără tăcile și fără mînă iubitoare care să coboare pleoapele închise în bezna închisorilor comuniste, să invocăm sufletele lor să coboare lîngă noi, ca să fie întregite rîndurile celor cărora Dumnezeu ne-a dat porunca să urcăm Golgota închisorilor, la acest ceas bun al devenirii noastre.

Veniți deci, spre noi, dinspre cer, în reverberații de lumină pură, să ne mai rugăm o dată împreună pentru izbăvirea acestui neam și a acestui popor.

Veniți spre noi dinspre pămînt, în zvon de ape multe să mai adăugăm împreună picături la riul de lacrimi ce scaldă brazda acestei țări, jalea acestui neam și a acestui popor.

Veniți spre noi dinspre trecut, din catacombele amintirii să ne mai înălțăm împreună, cu inimi inflăcărate de ardere, imne de laudă pentru jertfele aduse pe întreg cuprinsul țării pentru învierea acestui neam și a acestui popor.

Veniți spre noi dinspre viitor, în valuri de bună mireasmă duhovnicească, să ne mistuim din nou împreună în abisul infinit al iubirii de cruce, de neam și de țară. Veniți spre noi fericitelor care v-ați retras din lumea care se tăvălește în ură și v-ați învrednicit să vă scufundați în imensitatea dumnezeiască, scăldată în lacrimi. Și, pentru că sigur sîntem acum împreună, să-i oferim Domnului, la unison, o singură bătaie de inimă, unică și solidară, puternică și sublimă, ca să răsune ca un clopot uriaș, în toate cerurile sale, pentru mai marea glorie a numelui său care s-a proslăvit în lacrimile, în suferințele, în oasele voastre zdrobite și propria voastră cenușă, iar noi să ne amintim cum sună clopotul de la biserica vecină cu celulele închisorii de la Miercurea Ciuc.

Noi nu avem a ne spune nouă înșine cuvinte. Noi ne înțelegem mai adînc și mai cuprinzător în tăcere. Cuvintele, oricît ar fi de multe, și de meșteșugite, tot nu pot tălmăci întocmai răstignirile. Noi știm cum ne-au sfîșiat fiare sălbatice, cum ne-au fost injunghiate speranțele, cum ne-au fost destrămate visele, cum am orbecăit în mlaștini de deznădejde, cum ne-au singerat genunchii în neputincios urcuș pe munți de suferințe, cum au murit și cum au înviat și iarăși au murit iubirile noastre înecate în lacrimi și durere, cum am căzut și cum ne-am înălțat și iarăși am căzut dincolo de limitele omenescului. Ei au voit să facă din trupurile noastre pietre pentru templul lor, așa zisa cea mai bună și cea mai dreaptă dintre lumi, ce se clădea pe atrocități inimaginabile. Pe trupurile noastre, pe viața noastră și pe aceste morminte fără cruci stau dăltuite toate adevărurile ce trebuiesc mărturisite despre o concepție de viață care are ca deviză: „Să zdrobim fără cruțare". Citiți în noi, citiți-ne, oameni buni, și vă veți lumina.

Cele pe care azi le plîngem au plecat demult, cele de față păsim în amurg. Se face seară și pentru noi. Ziua aproape a trecut, dar atît cele care au înnoptat deja, cît și cele care ne aflăm în înserare, ne putem mîngîia cu faptul că n-am acceptat raiul comunist în care eram invitate prin teroare și tortură. Noi am avut o altă opțiune și aceasta ne definește politic. În locul lui „să zdrobim fără cruțare", noi am optat pentru: „să ne iubim unii pe alții". Această opțiune ne-a luminat în toiul celor mai adînci bezne și ne-a transformat din chinuiți în învingători. În orice temniță prin care am trecut, noi am știut că există un loc îngust și rece, ca o celulă de izolare, în care stă azvîrlit Domnul Isus, îmbrăcat ca și noi în haine cu vergi de hulă și ocară, osîndit să fie flămînd de adevăr și însetat de iubire, ca și noi. Tot ce ne-au făcut nouă a îndurat și El, și mai mult, a îndurat și rănile pe care noi I le aduceam prin egoismele noastre, prin gîlceava noastră, prin neputințele noastre. O, n-au știut pîndarii noștri cum acolo, în taină ni s-a revelat, Domn al iubirii și al compasiunii. El, unicul, era autorul acestei iubiri, iar noi, biete suflete hăituite eram surorile Lui alături de Maica Sa, de sfinții Lui și de îngerii Lui. În El ne adunam prin iubire și cu cît eram mai aproape le El cu atît eram mai aproape unele de altele. El era centrul iar noi cercul din jurul Lui și razele iubirii Sale ne încălzeau pe toate deopotrivă, fără nici o deosebire.

Prin rugăciune am reușit să disciplinăm asceza ce ni se impunea cu forța și încet încet am învățat să învingem și în rare clipe chiar să transfigurăm ceea ce chinuitorii noștri numeau realitatea noastră mizerabilă: frig, foame, sete, murdărie, teroare, istovire, dispreț, nedreptate, umilire și toată gama, satanic diversificată, de silnicii sadice. În urma noastră noian de barbarie și indiferență, în fața noastră orizont sumbru, fără speranță, prezentul o istovitoare și lentă exterminare. Dar am învățat să aducem în acel prezent fragmente de timp și să le trăim ca pe o fericire în așa fel încît lumina lor să umple tot golul indiferenței și intoleranței, de părcau infinite. Să-i mulțumim Domnului că, peste toate neputințele noastre, biruit-a iubirea.

În marea noastră majoritate noi nu am avut orgolii politice nici nu ne-am visat înălțate pe culmi de filozofie, dar ținută politică am avut. Ne-a preocupat tot ce este valoare spirituală, am avut și mentori și mijloace ingenioase de supraviețuire. Noi nu am rîvnit la slava lumii și nici chiar la cea a cerului pentru că acolo unde era Domnul era slava noastră și cerul nostru. Și prin aceasta am fost cît se poate de politice. În închisori am aflat că slujirea aproapelui și a neamului se împlinește cu jertfă, iar jertfa este voluntară, se face prin iubire. Surorile noastre care au murit au învățat acest adevăr în toiul urii dezlănțuite. Nu vor fi avut toate o viață răsunătoare, ele au trăit simplu, în spațiul nostru mioritic, pe treapta pe care le-a așezat Domnul cînd le-a scos din neființă și le-a dat un drum de parcurs; și l-au parcurs în ascultare pînă la capăt. Sărăcăcioasă va fi fost viața unora dintre ele, unele nici n-au apucat să mai aibă tinerețe, sau dacă au avut-o s-a mistuit în temnițe, dar ele partea cea bună și-au ales-o din largul inimii lor, nu le-a impus-o nimeni. Nu 'e va fi fost ușor să rotunjească meteoric drumul spre marea trecere. Nici o fiară n-ar fi putut îndura atîtea răni și atîtea nenorociri; dar ele le-au îndurat și și-au cărat crucea, care este imensă, chiar dacă unora li se pare un fir de pai. Azi și aci, și cît vom mai fi, vă implor să rămînem unite și să credem cu tărie că atîta trudă nu s-a pierdut în zadar. Toate s-au adunat la un loc, zestrea noastră va crește mereu în lărgime și înălțime iar firul de pai sprijină pentru viitor ceea ce trebuie sprijinit. Sperăm în victoria iubitelor noastre adormite întru Domnul căci numai prin speranță putem atinge ceea ce se află dincolo de speranță. Sperăm în biruința lor pentru că Dumnezeu în care credem este fiorul iubirii și blîndețea lacrimii, este drept și nemitarnic și ține sfintele sale făgăduințe. Căci așa de scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioșilor lui și nu ascunde de la fața lui nici picătura de lacrimă nici din picătură vreo parte.

Din încredințarea cuviosiei sale, îngăduiți-mi să rostesc binecuvîntarea părintelui Ioan de la Vladimirești, duhovnicul Maicii Mihaela, pe care cu durere în suflet o rogă să mijlocească pe lîngă Sfînta Fecioară ca să vindece drama ce se petrece în țară și la mănăstirea unde a slujit:

„Pomenește Doamne, sufletele adormitelor Tale, iertîndu-le toată greșala cea de voie și cea fără de voie, dăruindu-le împărăția și împărtășirea veșnicelor Tale bunătăți, îndulcirea Ta cea fără de sfîrșit și fericita viață, amin!

Iubitelor surori de închisoare

Indiferent de necazurile suportate pe cărarea străbătută ele constituie un dar de la Dumnezeu.

Suferința este o mare școală a vieții.

Suferința din închisoare este semnul că nu ați fost de partea acelora care au chinuit nația.

Mă gîndesc la toate încercările prin care ați trecut.

Mă gîndesc la foamea pe care ați suportat-o, la frigul pe care l-ați îndurat, la vorbele grele care vi s-au adresat.

Toate acestea și multe altele, azi, constituie coroana vieții dumneavoastră.

L-ați preamărit pe Dumnezeu prin suferință, ați binecuvîntat pe Maica Domnului unindu-vă cu ea la picioarele crucii.

Mă bucur de întîlnirea dumneavoastră. Sînt convins că vă bucurați și dumneavoastră. Fiți fericite. Amintiți-vă și de cele ce nu mai sînt. Ele vă privesc.

Deodată cu gîndurile acestea vă trimit binecuvîntarea mea asigurîndu-vă de rugăciunile mele.

Blaj, 23 septembrie 1991

Cardial Alexandru TODEA,
Mitropolit — Blaj

SAȘII ÎN ROMÂNIA (IV)

– SCHIȚĂ ISTORICĂ –

V. TRANSILVANIA CA PARTE A IMPERIULUI HABSBURGIC.

Secolul al 17-lea a fost pentru Transilvania un răstimp de instabilitate, frămîntări și suferințe, comparabil numai cu suferințele populației Germaniei în timpul Războiului de treizeci de ani (1618—1648). Războaiele, invaziile urmate de jafuri și distrugeri, domnia neîngrădită a fărădelegii, fuga locuitorilor din regiunile afectate de conflicte și molimele au întrerupt brutal cursul firesc al vieții. Multor localități le-au trebuit decenii pînă să-și revină de pe urma pustiirilor. Unele și-au pierdut pentru totdeauna populația germană.

După încercarea nereușită a turcilor din anul 1683 de a cuceri Viena, începe declinul puterii otomane. Contraofensiva condusă de ducele Carol de Lotharingia, apoi de markgraful Ludovic de Baden și încununată de victoriile decisive obținute de prințul Eugeniu de Savoya, pun capăt definitiv supremației militare turcești. În 1686 este eliberată Pesta. Un an mai tîrziu trupele imperiale intră în Transilvania și în septembrie 1688 cade cea mai puternică fortăreață turcească, Belgradul, în mîinile imperialilor.

La 9 mai 1688 dieta Transilvaniei proclamă eliberarea de sub suveranitatea otomană și declară țara provincie supusă Împăratului Leopold I. După moartea principelui Mihai Apafi (1690), Leopold I își adaogă la titlurile sale și pe cel de principe al Transilvaniei. În această calitate întărește prin așa denumita **Diplomă leopoldină**, act cu valoare de constituție, drepturile celor trei națiuni și libertatea religioasă. Prin Pacea de la Carlovitz (1699) turcii renunță formal la suveranitatea asupra Transilvaniei care devine provincie imperială sub conducerea unui guvernator numit de guvernul de la Viena.

În timp ce **Diploma leopoldină** garanta libertatea religioasă a **„celor trei națiuni"** privilegiate și tolera religia populației românești, în restul provinciilor austriace lutheranismul era interzis și persecutat. Sub domnia împăratului Carol al VI-lea (1711—40) catolicismul intensifică acțiunea contrareformatoare. Una din măsurile adoptate în acest sens a fost strămutarea forțată a **„landler-ilor"** lutherani din Austria în Transilvania. Acest nou contingent de coloniști va fi așezat în mijlocul comunităților săsești din Cristian, Apoldu de Sus și Turnișor.

Cea de a doua jumătate a secolului 18 din istoria Transilvaniei este dominată de personalitatea lui Samuel von Brukenthal (1721—1803). Deși lutheran el este apreciat de împărăteasa Maria Thereza care îi încredințează importante funcții în departamentul provinciei Transilvania de la Viena. După un stagiu în cadrul guvernului central este numit guvernator al provinciei, funcție pe care o deține în perioada 1774—1787. În această calitate baronul Brukenthal se distinge prin modernizarea administrației, reformarea sistemului de impozite, ușurarea poverilor fiscale suportate de iobagi și crearea unor condiții favorabile progresului economic. De asemenea trebuie menționată contribuția sa la acțiunea de militarizare a graniței Transilvaniei. În raporturile sale cu guvernul central de la Viena a dat dovadă de flexibilitate și fină diplomație, știind să evite aplicarea unor reglementări birocratice inadecvate pentru provincia pe care o guverna, iar atunci cînd acest lucru nu a fost posibil să le diminueze efectele negative. Și în sfîrșit o mențiune specială pentru preocupările sale cultural-artistice. Pasionat colecționar de opere de artă a realizat o impresionantă colecție de pictură pe care a lăsat-o moștenire împreună cu toată averea sa gimnaziului german din Sibiu, devenind ceea ce astăzi se cheamă Muzeul și Biblioteca Brukenthal, unul din cele mai prestigioase așezăminte de cultură din Transilvania.

Urmașul Mariei Tereza, împăratul Josif II (1780—1790) a fost un adept convins al ideilor iluminismului pe care a încercat să le aplice cu metodele autorității statului absolutist. El și-a propus ca într-un răstimp cît mai scurt să prefacă din temelii structurile sociale care nu corespundeau concepție sale despre statul modern. Din păcate se pare că epoca în care a trăit nu era încă coaptă pentru astfel de schimbări.

Cu privire la Transilvania Josif II a ordonat următoarele măsuri:

■ Abolirea iobăgiei și o nouă reglementare a obligațiilor țărănimii față de marii proprietari de pămînt.

■ Introducerea limbii germane în locul limbii latine ca limbă de cancelarie. schimbare justificată din rațiuni de ordin strict administrativ, nu din considerente naționaliste așa cum va susține populația maghiară din provincie.

■ Abrogarea constituției decretată de dietă și odată cu ea desființarea Universității săsești.

■ O nouă împărțire teritorială pe comitate, fără a se mai ține seama de delimitările cu caracter istoric.

■ Un nou drept matrimonial, noi reglementări în dreptul și procedura penală și un recensămînt al populației.

■ Prima ridicare topografică a provinciei și introducerea cadastrului și cărții funduare.

Deoarece însă pentru punerea în practică a acestor măsuri lipsea un aparat funcționăresc competent, dar mai ales din cauză că nobilimea maghiară a opus o rezistență pasivă la aplicarea lor, iar populația le-a înțeles greșit rostul, rezultatul reformelor nu a fost cel scontat. Un adevărat haos a luat locul ordinii administrative existente pînă atunci, deși, considerată în sine, fiecare măsură preconizată era judicioasă, justificată și necesară. Consecința: pe patul de moarte împăratul s-a văzut nevoit să revină asupra măsurilor adoptate, cu excepția edictului de toleranță pentru protestanți și desființării iobăgiei.

Pentru sași abrogarea constituției statuată prin dietă și desființarea Universității săsești a fost un adevărat șoc. Măsura nu a pus sub semnul întrebării numai autonomia de secole și drepturile națiunii săsești, dar a cutremurat întregul edificiu al provinciei care se sprijinea pe cele trei coloane ale națiunilor privilegiate. Pentru prima oară de la venirea lor pe meleagurile Transilvaniei, comunitatea săsească era redusă la dimensiunile unui grup etnic și confesional lipsit de privilegii.

VI. REVOLUȚIA DE LA 1848 ȘI URMĂRILE EI; STEPHAN LUDWIG ROTH.

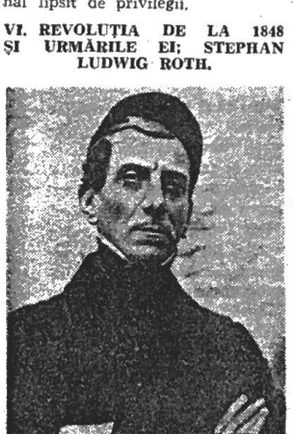

Nemulțumirile provocate de situația socială și politică au făcut ca la scurt timp după izbucnirea revoluției la Viena în martie 1848, răzmerița să se extindă atît în Ungaria cît și în Transilvania. În ceea ce-i privește pe unguri, aceștia, pe lîngă revendicările cu caracter social, au adoptat o atitudine naționalistă cu pronunțate accente șovine. În mai 1848, ungurii, sub conducerea lui Lajos Kossuth, proclamă independența Ungariei și totodată hotărăsc anexarea Transilvaniei. Românii și sașii nu sprijină această acțiune, deoarece revoluționarii unguri nu doresc libertatea decît pentru națiunea maghiară, nefăcînd nici un secret din intenția de a menține celelalte națiuni din Transilvania în stare de subordonare și dependență. Ca urmare atît românii cît și sașii refuză să participe la revoluție. Ei se alătură imperialilor în războiul civil care izbucnește.

La începutul lui noiembrie 1848 secuii trec prin foc și sabie Reghinul Săsesc. În primăvara anului următor revoluționarii unguri sub conducerea generalului Bem cuceresc întreaga Transilvanie. Imperialii învinși pe toate fronturile sînt nevoiți să se retragă în Moldova și Țara Românească, de unde se vor întoarce cu sprijin ruseso. La 31 iulie 1849 are loc lîngă Sighișoara una din bătăliile decisive în care generalul Bem este învins. În această bătălie cade poetul libertății Ungariei, Sandor Petőfi. La 11 august Lajos Kossuth demisionează din funcția de conducător al statului maghiar și se refugiază peste hotare. Două zile mai tîrziu ostilitățile se încheie. Revoluția maghiară fusese zdrobită cu ajutor rusesc.

Der
Sprachkampf
in
Siebenbürgen
Stephan Ludwig Roth.

Din rîndul populației săsești, cea mai remarcabilă personalitate în timpul frămîntărilor revoluționare din anii 1848—1849 a fost preotul originar din Moșna, Stephan Ludwig Roth (1796—1849). Doctor și magistru de Tübingen, elev al marelui pedagog elvețian Heinrich Pestalozzi s-a străduit tot timpul vieții sale prin grai, prin scris, dar mai ales prin exemplul personal să-i sensibilizeze pe conaționalii săi să accepte reforme, îndeosebi în organizarea învățămîntului și în economia agrară.

În lucrarea sa „Der Sprachkampf in Siebenbürgen" (Lupta pentru limbă în Transilvania), Stephan Ludwig Roth se pronunță pentru adoptarea limbii române ca limbă oficială ca urmare a recunoașterii predominanței națiunii române. „A decreta" o limbă ca limbă a țării nu e nevoie! Căci o asemenea limbă există! Ea nu e limba germană, dar nici cea maghiară, ci **limba română**... Toți au această convingere! Cînd cineva vorbește de o limbă comună a țării, **credem că nu se poate concepe alta decît limba română"**.

Pentru ideile sale cu privire la posibilitatea conviețuirii în armonie și cu drepturi egale a tuturor naționalităților care trăiesc pe teritoriul Transilvaniei Roth a fost arestat în primăvara anului 1849. Adus în fața unui tribunal militar la Cluj este condamnat la moarte și executat prin împușcare în ziua de 11 mai 1849. Cu cîteva ore înainte de execuție, în scrisoarea adresată copiilor săi scria: „...cu națiunea mea am avut cele mai bune intenții, fără să fi voit rău celorlalte națiuni". Căpitanul ungur care a comandat plutonul de execuție, s-a adresat plin de emoție soldaților săi, spunînd: „Învățați de la acest bărbat, cum trebuie să mori pentru poporul tău".

După zdrobirea Revoluției, revenirea la normal s-a produs destul de greu. Abia în 1854 a fost suspendată starea excepțională. În anul 1861, prin așa denumitul **Patent din februarie** a fost promulgată o nouă constituție cu aplicabilitate pe tot cuprinsul imperiului. Prin această constituție Transilvania era din nou întărită ca provincie a coroanei.

În această perioadă sașii au înțeles că timpurile s-au schimbat. După Revoluția de la 1848 ei au încetat să se mai considere națiune privilegiată. Cu conștiința că nu reprezintă decît un grup etnic și confesional au acceptat să aibe drepturi egale cu celelalte naționalități din Transilvania și în primul rînd cu populația română majoritară în această provincie a imperiului. Din păcate maghiarii nu au adoptat aceeași atitudine. Dieta convocată la Sibiu în anul 1863 de împăratul Franz Joseph a fost boicotată de unguri și secui. La această dietă deputații români și sași au formulat o serie de propuneri care s-au dovedit anticipații de o deosebită valoare pentru evoluția ulterioară a relațiilor interetnice din Transilvania. Dar punerea lor în practică a întîrziat.

Prin pierderea războiului cu Prusia în anul 1866, Imperiul habsburgic își pierde poziția predominantă în Europa centrală. Pentru a putea să domine în continuare mozaicul de popoare din care era alcătuit, curtea de la Viena recurge la nefericita soluție a **dublei monarhii**, recunoscînd regatul Ungariei ca entitate politică distinctă, avîndu-l ca rege pe împăratul Austriei. Prin această hotărîre Transilvania încetează să mai constituie o unitate politică distinctă, devenind împreună cu Croația, Slovenia și Fiume părți ale regatului Ungariei.

VII. TRANSILVANIA CA PARTE A UNGARIEI (1867—1918).

În noul regat al Ungariei, populația maghiară, inclusiv secuii, reprezenta doar 40 la sută. Cele mai puternice minorități erau românii, slovacii, germanii, croații, sîrbii și rutenii. În această situație ungurii considerau inferioritatea lor numerica drept o primejdie pentru **„statul lor"**. De aceea în toată perioada dualismului austro-maghiar, ungurii s-au străduit, cu consecvență, să **maghiarizeze** segmente cît mai largi din rîndul celorlalte naționalități.

Limba maghiară era unica limbă de stat, funcționarii zeloși care schimbau numele locuitorilor prin nume ungurești erau recompensați. Deși locuitorii care își declarau deschis aparteneța la alt grup etnic decît cel maghiar nu erau persecutați prin lege, în fapt discriminarea se exercita cu încurajarea autorităților.

În aceste noi condiții, sașii din Transilvania, care pînă în 1867 fuseseră o națiune privilegiată cu o organizare proprie, s-au văzut reduși la condiția modestă de „minoritate". În cadrul dublei monarhii ei constată că împăratul de la Viena, deși vorbitor de limbă germană, nu poate împiedeca procesul de maghiarizare condus de la Budapesta. Amprenta germană a imperiului devenea din ce în ce mai slabă.

Reacțiunea naționalităților nemaghiare din Ungaria la acțiunea de maghiarizare desfășurată atît pe plan politic, cît și pe plan social, economic și cultural, a îmbrăcat forme diferite. Românii, naționalitatea majoritară în Transilvania, și-au îndreptat privirile spre regatul României în speranța înfăptuirii Unirii cu frații de peste Carpați. Sașii, neavînd însă condițiile geografice ale românilor s-au orientat spre Imperiul german renăscut pe temelia Prusiei la 1871. Încetînd să mai fie o **„națiune"** prin toate atributele care definesc acest concept, ei au început să se simtă din ce în ce mai mult o ramură a **națiunii de cultură germană**, fără însă a putea spera la o alipire politică la un stat german. În această perioadă istorică ei se vor obișnui să-și ducă existența într-o dublă ipostază: **pe de o parte cetățeni loiali ai statului în care trăiesc, pe de altă parte aparținînd cultural și spiritual patriei germane.**

(Continuare în numărul viitor)

LA IZVOARELE TOPOLOGULUI

Cel ce supraviețuiește după o luptă în care alții cad, rămine, în clipele de acalmie, cu apăsarea propriilor sale gînduri. Sînt hotăriri ce se iau într-o clipă, sau chiar mai puțin. E greu să fie învinuit cineva că n-a ales bine dar propria conștiință n-o poți adormi. Mereu o vorbă, un gest îți amintește de cei, de cei căzuți și îți revine gîndul, mustrarea, că dacă ai fi ales cealaltă variantă camaradul, fratele, s-ar fi aflat și acum printre ceilalți.

Era în august 1954, în cel de al șaselea an de rezistență armată în munții Făgărașului, împotriva comunismului. Trecînd noaptea peste creastă, din munții Avrigului, am poposit dimineața în valea Topologului, aproape de izvoarele lui, sub Negoiul, deasupra primei stînci de pe această vale, sub Scara Mîții, în stîncile din acel loc. Eram frînți de oboseală. De cîteva săptămîni bune nu dormisem o noapte, ci numai ziua, pe apucate. Făcusem aprovizionarea pentru iarnă cu depozite de grîu, brînză, unelte, în pădurile de pe Topologol, avînd grijă să nu fim simțiți de securitate. Reușisem. Acum aveam de gînd ca pînă la coborîrea oilor să facem cîteva drumuri fulger prin toți munții Făgărașului, la apus de Vîlsan. Ne așteptam ca în septembrie să urmeze o mare campanie împotriva noastră și ca securitatea să nu ne poată localiza undeva precis voiam să începem colindatul chiar de aici, de sub Negoi.

Era o vreme tare urîtă, cu vînt, ceață, ploaie și lapoviță și ca să nu fim siliți să plecăm imediat nu ne-am dus la stînă, am preferat să stăm flămînzi, dar să dormim. Așa am stat două zile aciuindu-ne, cum am putut, pe sub cetină. Eram cinci inși: Ion Ilioi, Pop Ioan căruia îi spuneam Fileru, Nelu Novac, Remus Șofonea și eu. Ceilalți șase, cîți mai eram, acționau, după înțelegere, din primăvară, la răsărit de riul Vîlsan și la poale, la răsărit de orașul Victoria. A doua zi spre seară ne-am hotărît să intrăm în stînă. Era a unor oieri din Vaideeni — Vîlcea, cu femei și copii alături de ciobani. Am plecat la stînă cu cu Remus. Ca să nu speriem femeile și copiii nu ne-am luat armele ci numai oala de aluminiu, ciuruită în toamnă la Arpaș de schije de grenadă și reparată cum s-a putut de noi. Aveam numai pistoalele de buzunar. Fiind vremea cum era n-am mai socotit necesar să mai asigurăm paza stînii. Eram de șase ani în munte și tot mai făceam asemenea greșeli. După plecarea noastră, totuși, Fileru și Ilioi, s-au plasat deasupra stînii supraveghind-o, pentru siguranță.

În stînă era multă lume: femei, copii, bărbați. Cîteva fete imediat îi dădură roată lui Remus, care cu șase ani în urmă era doar un copil iar acum un voinic de toată frumusețea. La foc era un baci pe care îl cunoșteam și ne cunoștea din anii trecuți și care ne-a primit cu drag. A adus din cămara stînii din toate bunătățile, le-a pus într-un sac și ne-a spus să mai stăm puțin să mestece mămăliga, s-o luăm așa caldă. Stăteam lîngă el cînd mesteca și-l întrebam cerînd informații despre securitate cînd, afară, am auzit două detunături de zebeu. Am rămas înmărmuriți, știind că afară nu ne păzea nimeni. Am ieșit imediat pe ușa stînii, în trecere luîndu-ne cîte un cojoc și punîndu-l pe umeri. Afară, în fața stînii, în prundul Topologului, și pe cărarea de dincolo de apă numai ostași alergînd în derută. O voce le-a comandat: „Culcat!" și s-au trîntit pe unde erau. Pînă la pădure aveam cam douăzeci de metri. Cu cojoacele pe noi am alergat într-acolo, printre soldații culcați, călcînd chiar pe țevile pistoalelor mitralieră. Cînd mai aveam cîțiva pași pînă la pădure am auzit vocea strigînd: „Trageți mă, ce așteptați?" Am aruncat cojoacele din fugă, pe niște stînci și am intrat în pădure. În urma noastră s-a pornit răpăitul pistoalelor mitralieră a unei întregi companii. Era un vacarm de nedescris. Gloanțele piuiau, se-nfigeau în copaci, rupeau crengi. În semiîntunericul pădurii nu-l vedeam pe Remus. Mă adăpostesc după un copac și trag un foc. Îl descopăr după flacăra pistolului, trăgea și el, așteptîndu-mă pe mine. Alergăm încă în țiuitul gloanțelor spre locul de unde am plecat și unde ceilalți ne așteptau echipați. Sărutăm armele pe care le părăsisem un sfert de oră. Remus, căruia noi îi spuneam Brîncoveanu, pe pipăie pe tot corpul să vadă dacă nu e atins, se miră și are puterea să glumească: „Moșule, parcă nu sîntem morți, ce zici?"

Filerul ne explică ce s-a întîmplat. După plecarea noastră a simțit așa, un fel de neliniște, și-a luat arma, i-a făcut semn lui Ilioi ș-au plecat. Păzind ei stîna au zărit ieșind din valul de ceață, o trupă de securitate ce se vedea că se mișcă așa ca să înconjoare stîna. Trei ofițeri au ieșit din coloană și s-au îndreptat direct spre stînă. Atunci au tras două focuri asupra lor provocînd derută. Nu s-au mișcat din locul lor de pîndă pînă nu ne-au văzut intrînd în pădure, apoi s-au întors la locul unde-l lăsaseră pe Nelu Novac, care împachetase deja bagajele. Jos răpăitul a mai continuat un timp. Apoi am auzit țipete de femei, plînsete de copii, înjurăturile și urletele securiștilor.

Ne-am îndepărtat prin ceață spre Scara Mîții și cînd s-a înoptat bine eram în căldarea Avrigului, lîngă lac. Bătea un vînt puternic cu ace de gheață. Valurile lacului băteau stîncile tărmului împroșcînd stropi pînă de parte. Ne-am oprit să ne tragem sufletul și să ne gîndim ce avem de făcut. Erau două căi: să continuăm să mergem pe creastă depărtîndu-ne pînă dincolo de muntele Surul sau să coborîm spre poale prin munții Avrigului. În primul caz riscam să fim așteptați undeva pe creastă, în orice caz însemna să mai răbdăm două zile de foame, în al doilea caz a doua zi puteam fi la poale unde aveam alimente. „Și dacă acolo dăm tot de ei?" a întrebat unul. „Vom vedea la fața locului", a răspuns altul. Am ales a doua variantă. Cît am regretat acest lucru, și voi regreta toată viața această hotărire la care am avut ultimul cuvînt. Mereu am să-mi reproșez că tentația unor cartofi în spuză, că oală nu mai aveam, a influențat această decizie care avea să coste viața unui om, pierderea unuia dintre noi.

Am coborît spre pădure în valea Avrigului. Era noapte, ceață, vînt și lapoviță și pe deasupra și loc necunoscut. Pe aici nu mai umblasem. Nu văzusem măcar o dată, ziua, cum arată locul. Ne-am bazat doar pe asemănarea pe care trebuia să o aibă cu toate celelalte căldări din munți, cunoscute. Mergi o bucată drept apoi apare un pripor abrupt, firul apei cade în cascadă. Odată trecut priporul, valea coboară iarăși lin. Noroc că nu am uitat și ne-am luat cîte un băț la ieșirea din pădure cu care să pipăim terenul. Ajungînd la cascadă, descoperită după zgomot, ne-am îndepărtat lateral și încet, cu grijă am coborît. Cînd am ajuns în pădure am luat firul văii și am mers pînă am simțit miros de fum. Putea fi o stînă dar putea fi și o tabără a securității. Am părăsit poteca mergînd prin pădure. Voiam să ajungem la muchie, un zid de stînci ne-a barat calea. Eram epuizați. Ne-am odihnit fiecare în cîte un brad, cu capul pe raniță. Ne-am trezit cînd se revărsa de ziuă. Se înseninase. Pe coasta opusă, deasupra pădurii ieșea fum. Cu binoclul am distins clar, era o tabără a securității, încă dormeau. Situația era proastă. Ne era foame. Prin preajmă am găsit zmeură dar am mîncat și ne-a făcut mai mult rău. Am vomitat. Am pornit. Ajungînd la muchie am luat-o pe potecă la vale cu gîndul să facem o bucată de drum pe ea cînd judecata sănătoasă ar fi fost să ne îndepărtăm spre apus, cît mai mult. Parcă ne trăgea ața spre securitate.

Nelu Novac a zărit pe cărare, mult înainte, prin frunzișul verde, două uniforme. Ne-am retras la adăpostul unei dungi de stînci. Am așteptat. Eram gata să credem că Nelu se înșelase cînd din față, prin pădure s-a auzit fișiit de frunze. Era cazul ca măcar acum să ne îndreptăm spre apus, prin pădure, dar n-am făcut-o. Să-i ocolim pe dedesubt, a fost hotărîrea. Ne-am lăsat mai la vale, vreo sută de metri, și ne-am continuat drumul pe sub ei. Eram pe la mijlocul coastei și făcusem cîteva sute bune de metri, cînd din față, departe, s-a zărit o uniformă, care s-a lăsat jos imediat. Crezînd că putem ocoli ne-ar retras aproape de vale. Din urmă cineva a tras o rafală de automat. Prin îngustimea văii am zărit cam un pluton de securitate. Cîțiva cercetau o hartă. Ar fi trebuit să ne folosim de momentul de surpriză, să tragem în ei, să-i punem în derută și apoi să mai facem altă mișcare. Dar am judecat repede: Dacă au hartă înseamnă că-s cap de coloană. Ne retragem încă un pic și traversăm valea. Așa am pornit să facem. Între timp de sus de pe coastă și din spate am observat că se apropie grupe de securiști. Ei înaintau pe coastă în năvod. Marginile de sus și de jos erau mai înaintate iar mijlocul cu sute de metri în urmă. Prin mișcările noastre am reușit numai bine să intrăm în fundul năvodului și securiștii ne împresurau. În retragere o muchie de stîncă ne-a separat în două: Remus și Ilioi de-o parte și ceilalți trei de alta. Cîțiva securiști s-au apropiat. Ilioi ochește dar cartușul nu-i ia foc. Încearcă din nou dar simte arsurile gloanțelor și se prăbușește. Remus trage spre securiști cîteva rafale de pistol mitralieră și-i pune pe fugă dar din toate părțile pornește un foc ucigător spre noi. Remus se repede la fratele său dar îl găsește într-o baltă de sînge. Era fără simțire dar sîngele încă mai țîșnea. Își îmbrățișează camaradul, își face cruce și trăgînd și el se repede spre vale și urcă pe coasta opusă, însoțit de piuiturile gloanțelor. În acest timp ceilalți trei, în retragere, se întîlnesc în drumul lor cu o grupă de securiști pe care îi întîmpină cu foc. Grupa e nevoită să se retragă după niște stînci. Trăgînd mereu dăm ocol stîncilor și ne repezim în niște tufișuri aproape de vale. Era și timpul că după ce s-a tras după Remus tot tirul s-ar fi concentrat asupra noastră. Am sărit în vale și am pornit în fugă pe ea în sus încă o sută de metri pînă am trecut de coastă, unde nu ne mai aștepta nimeni. Dacă am fi trecut de la început valea nu s-ar fi întîmplat nimic.

Peste zece zile, în pădurice, lîngă mînăstirea Brîncoveanu de la Simbăta de Sus, ne-am întîlnit nu cinci ci numai patru. Am plîns și ne-am rugat pentru fratele căzut. Apoi ne-am urmat drumul, spre destinul nostru. Au trecut ani și nu pot să nu mă-nfior, să nu tresar de durere. Dacă hotăram s-o luăm spre apus poate... Eu am avut ultimul cuvînt, și am mai pierdut un frate. Și ce mare lucru e să ai un frate în această lume atît de adînc roasă de viermii trădării.

Ion GAVRILĂ

Scena politică românească (noiembrie 1991)

Pe lîngă răul pe care l-au cauzat țării, îndepărtînd România cu încă o bună bucată de drum de Europa, evenimentele dramatice care au zguduit societatea românească în ultima decadă a lunii septembrie, au avut și unele urmări pozitive. Datorită celei de a patra invazii a minerilor în București s-a produs un proces de limpezire a poziției, atitudinii și intențiilor atît în tabăra puterii, cît și în rîndurile opoziției, dar mai ales a avut loc un binevenit început de trezire din starea de dezorientare și confuzie politică în care trăiește cea mai mare parte a populației.

I. Restructurarea puterii

În puținătatea capacității sale de înțelegere și discernămînt politic, fostul premier Petre Roman a uitat că de fapt rolul ce i-a fost distribuit în scenariul regizat de puterea instaurată prin fraudă și silnicie la 22 Decembrie '89 trebuia să se limiteze la realizarea a două obiective precis definite. Primul: salvgardarea structurilor regimului comunist și protejarea a cît mai mulți din activiștii care au slujit acest sistem, indiferent de abuzurile, crimele și fărădelegile pe care le-au săvîrșit de-alungul celor 45 de ani de dictatură comunistă. Cel de al doilea: crearea unei fațade de democrație cu scopul de a specula credulitatea Occidentului pentru obținerea unui volum cît mai mare de ajutoare și credite cu care regimul să-și poată înfăptui planurile nemărturisite.

Amnezia fostului prim-ministru dublată de îngrijorătoare accese de delir de grandoare care l-au făcut să creadă că-și poate depăși condiția de modest specialist în mecanica fluidelor, devenind un soi de Disraeli pe malurile Dîmboviței, au adus țara în pragul dezastrului. Dacă primul obiectiv a fost realizat integral, structurile comuniste fiind protejate în esența lor, cel de al doilea, democratizarea țării, cu accentul pus pe reforma economică, a fost un eșec lamentabil. Echipa fostului premier Roman, caracterizată de dl. Brucan ca fiind guvernul alcătuit din cele mai valoroase personalități pe care l-a avut vreo dată România, s-a dovedit total incapabilă de a face față complexelor probleme ridicate de procesul de trecere de la socialismul real la democrație, de la economia condusă centralizat la economia de piață.

Pentru a ilustra adevăratele dimensiuni ale falimentului guvernării Roman nu este nevoie să întreprindem complicate analize economice și să furnizăm date statistice comparative. Este suficient să amintim că anul 1991, an în care nu au năvălit nici ungurii, nici tătarii, nici turcii, an în care, cu excepția cîtorva cazuri izolate de holeră, nu au bîntuit nici ciuma și nici altă molimă, an în care Dumnezeu nu ne-a bătut nici cu secetă, nici cu inundații și nici cu alte calamități naturale, an în care poporul s-a bucurat de pace la toate hotarele, ei bine, anul 1991 este unicul an din istoria României cînd grîul — pîinea noastră cea de toate zilele — a rămas pe cîmp, nerecoltat. O țară, pînă mai ieri, eminamente agricolă va fi nevoită să cumpere sau să cerșească de la Occidentul industrializat produse alimentare pentru a-și hrăni populația!

În sfera conducerii ocultе a Frontului Salvării Naționale, acolo unde de fapt se iau toate deciziile majore privind orientarea politică și economică a țării, situația creată de guvernarea Roman a produs reacțiuni diferite. Grupul ultraconservator, alcătuit din comuniști înrăiți, care nu numai că privesc cu nostalgie spre trecut, dar militează cu convingere și energie pentru revenirea la o conducere bazată pe principiile marxist-leniniste, a luat act cu satisfacție de haosul în care a fost asvîrlită țara de neizbutita tentativă de reformă economică a guvernului Roman. Populația recunoaște deja că era mai bine în trecut, afirmă ei, susținînd în continuare că Revoluția din Decembrie -89 ar fi trebuit să se limiteze la eliminarea lui Ceaușescu și înlocuirea dictaturii personale cu o conducere colectivă a Partidului Comunist.

Atitudinea acestui grup dogmatic este temperată cu menajamente de președintele Iliescu. Fără să se fi dezis vreodată explicit și categoric de crezul său comunist, actualul președinte este conștient de faptul că singurul portaltoi pe care poate supraviețui comunismul în țara noastră este Frontul Salvării Naționale. De asemenea este conștient că dată cînd vor avea loc noi alegeri se apropie și, în contextul pierderii sprijinului moscovit ca urmare a frămîntărilor care au loc în Uniunea Sovietică, ea nu va putea fi aminată. Or a te prezenta în fața electoratului, chiar așa imatur politic cum este electoratul român, ca purtător de stindard al unui partid politic care a adus țara într-o situație jalnică, ar însemna să dai cîștig de cauză forțelor ce se opun oricărei forme de comunism, chiar și aceleia ce se ascunde sub denumirea de „democrație originală". De aceea F.S.N.-ul trebuia retras cît mai grabnic din postura de partid de guvernămînt pentru ca la alegeri să nu i se poată pune în sarcină dezastrul economic, politic, social cultural, dar mai ales moral, în care a fost adusă țara. Românul este bun, blînd și iertător, dar mai ales uită repede!

Și dl. Iliescu, care stăpînește la perfecțiune tot arsenalul diversiunilor politice deprins cu sîrguință în timpul studiilor făcute la Moscova, a imaginat și a pus în practică scenariul celei de a patra veniri a minerilor în București. Cum s-au desfășurat faptele și ce a urmat se știe cu lux de amănunte pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Televiziunile țărilor occidentale nu au obiceiul să piardă casetele cu înregistrarea evenimentelor deosebite!

Cererea minerilor ca guvernul să fie demis a fost satisfăcută cu promptitudine de dl. Iliescu. Dl. Roman și-a pierdut funcția de prim-ministru și după ce a stat bosumflat cîteva zile ca un copil teribil căruia i s-a luat jucăria preferată, căinîndu-se pe toate canalele de televiziune și la toate conferințele de presă că a fost victima unor mașinații ignobile, că de fapt guvernul său era pe punctul de a aduce fericirea în țară și că a fost oprit tocmai cînd mai avea numai un pas de făcut, convertibilitatea leului, a înțeles în cele din urmă că este mult mai important ca F.S.N.-ul să cîștige alegerile decît menținerea sa, cu ori ce preț, în demnitatea de prim-ministru. Readus cu picioarele pe pămînt, cuminte, așa cum se cade unui ucenic care își respectă maestrul, dl. Roman, după ce a fost lăudat în fața camerelor de luat vederi pentru realizările sale notorii în funcția pe care a deținut-o, și-a luat cu conștiinciozitate în primire funcția de lider al Frontului și a pornit prin țară în chip de agent electoral pentru a pregăti victoria patridului său la viitoarele alegeri.

Noul guvern, avîndu-l ca prim-ministru pe dl Stolojan, constituie încă o lovitură de maestru, bine gîndită de dl. Iliescu. Actualul premier este, chipurile, o personalitate neutră, ceea ce nu corespunde cîtuși de puțin adevărului. Ca și cum viața politică în România ar fi început abia la 22 Decembrie '89, se omite a se preciza că dl. Stolojan a fost membru P.C.R. și că funcțiile pe care le-a deținut sub dictatura Ceaușescu îl obligau la o strînsă colaborare cu Securitatea. În aceeași situație se găsesc, cu excepția miniștrilor liberali, toți ceilalți membrii ai guvernului, cu sublinierea că portofoliile cheie, cele în a căror subordine se află forțele de represiune, au fost încredințate unor oameni de încredere ai d-lui Iliescu.

O mențiune specială cu privire la prezența d-lui Ludovic Spiess în noul guvern. Nimeni nu se gîndește să-i conteste noului ministru al culturii talentul de cîntăreț, dar a-l înlocui pe filozoful Andrei Pleșu cu un strungar, este drept, dotat cu o voce excepțională, seamănă prea mult cu recrutarea cadrelor după criteriul originii muncitorești!

Dar marele succes înregistrat de dl. Iliescu cu prilejul formării noului cabinet a fost cooptarea liberalilor în guvernul Stolojan. Adevăratele dimensiuni ale actului de trădare a opoziției săvîrșit de liderul liberal, Radu Câmpeanu, sînt greu de evaluat deocamdată. Un lucru este însă cert. Trecerea liberalilor în tabăra F.S.N.-ului seamănă ca două picături de apă cu participarea lui Ghe. Tătărescu alături de comuniști la alegerile din 19 noiembrie 1946. Motivele care l-au împins atunci pe fruntașul liberal la acel act de „oportunism", ca să folosim o expresie blîndă pentru ceea ce de fapt a însemnat trădarea neamului românesc într-unul din momentele de răscruce ale existenței sale, le cunoaștem. Încerca prin slugărnicia față de Ana Pauker să obțină clemență pentru participarea sa la evenimentele din 1924 din sudul Basarabiei de la Tatar Bunar, cînd în calitate de subsecretar de stat la interne în guvernul Ion I.C. Brătianu a condus înăbușirea revoltei provocată de agenții Internaționalei a III-a, infiltrați de peste Nistru. Ce l-a determinat pe actualul lider liberal să joace rolul de as pe care președintele Iliescu l-a scos din mînecă într-un moment decisiv al luptei dintre democrație și comunism în România, se va afla. Există deja incriminări ce i se aduc chiar din tabăra liberală și se pare că ele corespund adevărului.

În rest structura puterii a rămas neschimbată. Alături de guvern, Parlamentul, „Parlamentul rușinii naționale", așa cum l-a denumit sugestiv, surprinzîndu-i esența, dl. Constantin Ticu Dumitrescu, își îndeplinește, supus și ascultător, rolul nefast de a legifera tot ceea ce se cere de ocultа comunistă care dirijează din umbră politica F.S.N.-ului.

Cît privește cel de al treilea pilon de susținere al edificiului puterii, S.R.I.-ul, el își îndeplinește cu profesionalism principalele însărcinări ce i-au fost atribuite în actuala conjunctură politică.

■ Diversiunea. Mințile oamenilor trebuiesc zăpăcite, pînă cînd nu mai sînt în stare să deosebească albul de negru. Așa se face că apar tocmai la momentul potrivit guverne transilvănene la Budapesta, care după ce ridică țara în picioare, se autodizolvă a doua zi, sau se programează un referendum în secuime pentru obținerea autonomiei locale, la care se renunță de abia după ce toți „adevărații patrioți" intră în panică, iar trompeții și tobosarii din Parlament și-au epuizat debitul de elocință patriotardă.

■ Dezinformarea. Opinia publică trebuie alimentată numai cu informațiile favorabile puterii. În acest sens jumătățile de adevăr constituie procedeul cel mai eficace. Avînd monopolul asupra televiziunii, puterea poate manipula majoritatea populației așa cum dorește, inoculîndu-i pe nesimțite ideile care-i sînt favorabile. Cît privește presa pusă în slujba adevărului, ea nu este deosebit de primejdioasă. Organele puterii au grijă ca ea să nu pătrundă în multe localități, îndeosebi în așezările rurale.

■ Denigrarea și calomnia. Țara trebuie să afle că personalitățile de frunte ale opoziției sînt împovărate cu toate păcatele imaginabile și inimaginabile. Pentru reușita acestei acțiuni nu se precupețește nici un efort. Un compartiment complex din cadrul S.R.I.-ului se ocupă cu „nevinovata" activitate de lansare de zvonuri și de urmărirea efectelor obținute. Pe această cale, țara află că dl. Coposu și dl. C. T. Dumitrescu au fost agenți ai Securității, că d-na Doina Cornea este unguroaică, că dl. Manolescu provine dintr-o familie de fioroși legionari etc. etc. etc.

II. Opoziția

Din păcate, despre opoziție, la ora actuală, nu se pot spune lucruri prea îmbucurătoare în perspectiva unor apropiate alegeri.

Din cele peste două sute de partide politice, cîte sînt înregistrate în scriptele tribunalelor, cu excepția a cîtorva, restul sînt fie rezultatul tentației din perioada trecutei campanii electorale de a încasa cele 200 de mii de lei oferite de guvern, fie creații ale puterii, înființate în intenția de a fragmenta cît mai mult opoziția. Cît privește adevărata opoziție, ea este destul de adînc infiltrată cu agenți ai puterii, astfel încît toate acțiunile întreprinse pentru afirmare și obținerea de adeziuni sînt cunoscute din timp, și ca urmare pot fi contracarate cu eficacitate.

Știut fiind că numai cu condiția înfăptuirii unei unități reale a opoziției se va putea face față F.S.N.-ului la viitoarele alegeri, s-au constituit cele două alianțe: Forumul democratic antitotalitar și Convenția pentru instaurarea democrației. Curînd însă s-a dovedit că ambele sînt construcții fără temelie. Unul din stîlpii de bază ai acestor alianțe, Partidul Național Liberal a trecut, fără remușcări, în tabăra F.S.N.-ului. Partidul Social-Democrat este ros de conflicte interne și cu o neglijabilă audiență la electorat. Din cele două formațiuni ecologiste, una s-a alăturat F.S.N.-ului, iar cealaltă oscilează în raporturile cu puterea, U.D.M.R.-ul este o formație etnică și ca urmare opțiunile sale politice sînt circumscrise și limitate la problema minorităților.

Așa stînd lucrurile singurele partide politice care reprezintă cu fermitate și consecvență opoziția sînt Partidul Național Țărănesc creștin și democrat și Partidul Alianței Civice.

În ceea ce privește P.N.Ț.-c.d., am fi dorit să se mențină în ascensiunea de popularitate pe care a înregistrat-o în ultimul timp, dar congresul care a avut loc în luna septombrie ne-a dezamăgit. Un partid condus în exclusivitate de bătrîni este un partid fără viitor. În plus, în conducerea aleasă la congres apar nume cu o destul de aproximativă acoperire de valoare politică. Vechimea în partid nu poate suplini valoarea, iar personalitatea d-lui. Corneliu Coposu nu este suficientă pentru a face din P.N.Ț.-cd o alternativă credibilă la Frontul Salvării Naționale.

În această situație, speranțele tuturor acelora care înțeleg primejdia de moarte pe care o reprezintă comunismul ascuns sub firma F.S.N. și purtînd ca emblemă rînjetul președintelui Ion Iliescu se îndreaptă spre Partidul Alianței Civice, mai precis spre o alianță sinceră între acest partid și partidul d-lui. Coposu. Iar dacă la această alianță se va alătura și Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, se poate spera la izgonirea comunismului dincolo de Nistru, acolo de unde a venit.

Gabriel CONSTANTINESCU

Un ochi rîde,

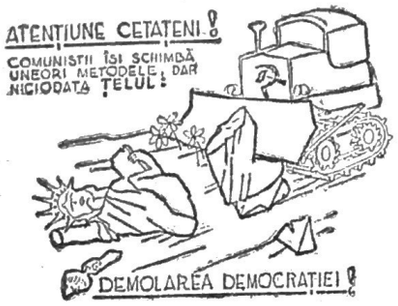

Panica Televiziunii Române după așa-zisul „incident" cu d-na Doina Cornea, n-a făcut decît să dovedească (încă o dată, dacă mai era nevoie), cel puțin trei adevăruri. Unu: că Televiziunea **nu este liberă. Doi: că Televiziunea nu poate** să fie liberă. **Trei: că Televiziunea nu vrea** să fie liberă...

În fond, d-na Doina Cornea a procedat cît se poate de corect (judecînd după logica democrației): n-a instigat la violență, așa cum s-a insinuat ulterior, ci a făcut un apel patetic la calm, la sentimentele firești de frățietate națională. Dar cum lumea la noi s-a cam săturat de „liniște" pur și simplu, simțind o acută nevoie de **soluții**, d-na Cornea a făcut un lucru cît se poate de lăudabil: a încercat să sugereze acestui popor mințit și spoliat cîteva **soluții pașnice** (am zice chiar **constituționale**, dacă am avea și noi Constituție!...) pentru a lichida definitiv cu însăși cauza tuturor relelor: Puterea neocomunistă. Că poporul român, încă nostalgic după „marea sa iubire" din Duminica Orbului, s-a dovedit și surd deopotrivă (crezînd chiar că surzenia reprezintă o virtute), asta-i altă poveste... Nu de popor este vorba aici, ci de relația Putere — Televiziune. Putem înțelege panica Puterii în fața unor soluții ce ar fi putut s-o înlăture în modul cel mai civilizat. Ceea ce nu mai este de înțeles rămîne panica unei instituții ce se pretinde „independentă" și nu-și face decît o datorie din a găzdui opiniile cele mai diverse, avînd dreptul să-și îngăduie cel mult o încruntare sau un surîs!

În penibila alertă a Televiziunii s-a văzut, stinjenitor de „transparent" de data aceasta, adînca tulburare a Puterii, care altminteri se știa stăpînă peste slugile ei!...

„Vătful" Valeriu, înspăimîntat pesemne de reacția „ciocoiului" Iliescu, și-a luat angajamentul ferm că a doua oară „așa ceva" (?!) n-o să se mai întîmple, cît va fi vătaful vătaf și ciocoiul cioco!! Noi ce să înțelegem de aici? Că se va reinstaura cenzura?!

Oricum, se pare că președintele și nu numai el) le cam poartă de atunci șîmbetele d-lor Theodorescu și Valeriu, încălzindu-l pe tușă pe actualul său consilier, dl. Al. Mironov, care a și intensificat de la o vreme asaltul micilor ecrane cu semidoctismele sale înghițerești...

*

Dar, ca să fim corecți, dl. Iliescu are dreptul la unele circumstanțe atenuante. Nu-l ușor să supraviețuiești propriei tale morți politice și morale... Dl. Iliescu începuse să moară încă din seara de 22 decembrie 1989, cînd nu renunțase încă la titlul de tovarăș și ne debita primul elogiu post-revoluționar al socialismului și comunismului. Pe 15 iunie 1990 și-a promulgat decesul, mulțumindu-le minerilor cu limbă de moarte. Ce surpriză să-l auzi înfierîndu-i în toamna aceasta, ca un strigoi îndărătnic! „Emanațiile" i se prăbușesc în jur, Europa se crucește din nou, numai dumnealui trece zîmbitor înainte, nepăsător de duhoarea pe care o lasă pe urme. Atît de mare i-a fost, într-o întreagă viață de activist, foamea de putere, încît nici mort nu renunță la ea!... Dar noi, „poporul suveran", nu prea avem gură să ne plîngem, căci avem ceea ce am dorit cu o majoritate de 81%: **un cadavru pentru liniștea noastră...**

*

Pe 11 octombrie 1991 a avut loc la București Marșul studențesc în memoria studentului-muncitor (simbolică alăturare!). Andrei Frumușanu, împușcat în toiul celei de-a patra mineriade de către vajnicii apărători în uniformă ai „democrației originale" din România. Ce să facă și ei?! Au tras, că doar nu aveau ordin să nu tragă!... Și dacă tot au tras, doar nu era să tragă în mineri! Au tras și ei în studenți și în tinere mame...

Cu ocazia Marșului din 11 octombrie i s-a pus președintelui Iliescu, prin intermediul unei pancarte, singura întrebare esențială de două luni încoace: „Vrei să omori un milion, măi dragă?". Profetul „reprezentativității" n-a apucat să răspundă, fiind furat de treburile țării... Om muri și om vedea!...

*

Pe zidurile Universității din București, de mai multe luni încoace, un personaj necunoscut, pe care după agramatismul său mai că am fi tentați să-l bănuim frate cu dl. Dan Marțian, vopsește cu litere de-o șchioapă fel de fel de „revindecări" antireligioase, cerînd, între altele, abolirea „dictaturii religioase" (?!), scoaterea religiei din școli (de parcă ar fi ceva de scos!) și ascensiunea politică a Sindicatelor (chipurile, după model polonez!). Se pare că Rectoratul a încercat fără succes să protejeze de asemenea insanități zidurile celui mai important lăcaș de cultură al țării. Dar șterse seara, inscripțiile reapar dimineața. Avem de-a face cu un personaj foarte încăpățînat, care nu-și pierde nopțile degeaba. Întrebarea este: Poliția ce păzește?! Răspunsul este: Poliția păzește Puterea. Restul poate să se ducă de rîpă...

Străinii privesc zidurile curioși și uneori sollicită să li se traducă; fațada Universității a căpătat un aspect tipic de mahala țigănească. Ai zice că așa țară, așa Universitate!... Oare Poliția ar fi fost la fel de nepăsătoare și de „neputincioasă" dacă inscripțiile ar fi avut un alt conținut sau ar fi mînjit o altă clădire publică? Sau poate, mai știi, acesta este modul Poliției noastre de a respecta „autonomia universitară"!...

Oricum, poate că și Liga Studenților ar fi trebuit să se implice mai mult în curmarea acestei situații, căci este intolerabilă perpetuarea unui astfel de scuipat pe obrazul culturii românești.

*

După diversiunea că „guvernul trasilvănean din exil" (consumată pe fondul ultimei mineriade) a apărut și diversiunea „Lutița" (agitată pe fondul prefacerii guvernamentale și în ajunul alegerilor locale). Zadarnic încearcă oamenii cu mintea limpede să prevină opinia publică față de astfel de „cacialmale" politice, pentru că toți catavencii acestei țări, gravitînd în jurul Puterii, încearcă să agite lumea și să obțină capital politic intern pe seama unor astfel de diversiuni. Cîte răbufniri patriotarde, cîte semnale de alarmă, cîte indignări retorice în tabăra pestriță a neocomunismului (feseniști, vetriști, „cealaltă parte a presei" etc.)! Toți oportuniștii „vremurilor noi" fac spume la gură de grija „țărișoarei" lor, pe care alminteri o storc și o compromit fără nici o remușcare și a cărei istorie o ignoră și o mînjesc cu logoreea lor republicană.

Toți puricii născuți pe fundul eprubetei ungurești și morți înainte de a ajunge la gura ei creează panică în lumea românească. Străinătatea (și ungurii înșiși) sesizează ridicolul și, cînd nu se indignează, se amuză. Oare cînd vom ajunge să-l sesizăm și noi? Sau ridicolul a devenit o dimensiune fatală a vieții publice românești?

Altminteri, despre cum se poate scăpa de un purice ne poate povesti orice gospodar de la țară... Numai că se pare că în cercurile noastre politice există interesul ca din fiecare purice să se facă „un cal troian" cu scopuri electorale...

*

O nouă placă comemorativă a fost înfiptă în inima Bucureștiului; ea ar fi menită să ni-l evoce veșnic pe unul dintre cei mai dubioși politicieni români din epoca interbelică, pe care un grup de legionari a avut lipsa de inspirație de a-l preface în „martir" al „democrației": este vorba de Armand Călinescu, „Chiorul" (unealta docilă a monstrului încoronat Carol II), al cărui unic „merit" public pare să fi fost acela de a înșfăca scena politică românească, prin plănuirea și executarea cumplitului asasinat din Pădurea Tîncăbeștilor (14 deținuți politici strangulați într-o dubă a Poliției și „îmbălsămați" cu acid sulfuric!), ceea ce a generat, în mod firesc, o lungă serie de reacții în lanț (printre care și corecția aplicată ministrului-călău). Putem cădea de acord că **modul** în care și-a primit pedeapsa este reprobabil, dar asta nu-i anulează vina, nici nu-i sporește meritele personale.

Poate că pentru anumiți străini, dușmani ai României, Armand Călinescu va fi fost „Chiorul din Țara Orbilor". Pentru românii ei n-a fost însă decît un personaj fatidic, iar pomenirea lui publică, înaintea atîtor martiri autentici ai neamului, astăzi neglijați, reprezintă încă o sfidare a simțului nostru istoric și moral. Oare peste 50 de ani le vom ridica monumente și celor răspunzători de seria mineriadelor post-revoluționare?! N-ar fi exclus, după cum am pornit-o...

*

Dl. Alexandru Paleologu, Marele Maestru al Lojii Masonice a României de la Paris (și, bineînțeles, fruntaș al Alianței Civice!, a început să caute a ne convinge public de ajutorul pe care l-am putea primi — dacă sîntem „rezonabili" — din partea cercurilor masonice internaționale, argumentînd cu faptul că francmasoneria e „mare și bună", cum s-ar zice, de vreme ce, de pildă, toți foștii președinți ai Statelor Unite au fost masoni mai mult sau mai puțini notorii (numai despre **actualul** președinte american, George Bush, conu' Alecu n-are, mă-nțelegi, informații în privința respectivă!) Așadar dl. Paleologu se străduiește să pună în practică, după „despărțirea de Noica"" și despărțirea de propriul său neam. De primejdios „ambasador" au mai avut parte și „golanii" din Piața Universității! Păcat, d-le Paleologu, căci ne obișnuisem cîndva să vă respectăm!

*

Ceea ce știm mai nou despre președintele Bush este că a prins gustul formulelor latinești. Domniasa ar dori să ne convingă cum că „noua ordine internațională" n-ar urmări să impună în lume o „pax americană", ci o „pax universalis". Nouă subtilitatea ne scapă. Întrucît vine de la un american... Oricum, problema ni se pare prost pusă. Statele Unite, după cum s-a dovedit cu prisosință și în ultimii doi ani se cam află la cheremul d-lui Itzaac Shamir, așa că — să fie numai o împresie?! — ceea ce se profilează mai degrabă seamănă cu un fel de „pax judaica" (în traducere liberă: o lume pacificată sub toiagul lui Israel)!...

„Noua ordine internațională" pare să-și aibă „creierul" la Tel-Aviv, „inima" în New-York-ul evreiesc și numai „pumnul" lui Washington. Statele Unite fac tot mai mult figura Marelui Golem programat „să bată" pînă ce „va împăca" („luptăm pentru pace", vorba comuniștilor!). Cum va arăta o asemenea „pace" se poate lesne întrevedea, trăgînd cu ochiul, mai mult sau mai puțin jupînește, dinspre Orientul Apropiat înspre Europa Răsăriteană...

*

Dar hai să lăsăm politica și să vorbim puțin (și) despre cultură. Despre Premiul Nobel pentru literatură, bunăoară. Anul acesta el a revenit scriitoarei Nadine Gordimer (n-are importanță că n-ați auzit de ea: a auzit Academia Suedeză...). Este o scriitoare din Africa de Sud, evreică de origine, trăgîndu-se după tată din Lituania și după mamă din Marea Britanie. Scrie în engleză și are prizã la suedezi. Dar inima ei este alături de negrii africani. „Are-n sînge lupta împotriva discriminării rasiale". Împotriva **apartheid-ul.** Ce-i lipsea lui Mircea Eliade, să zicem, pentru Premiul Nobel? „Talentul" lui Nadine Gordimer? Nu, ci mai degrabă cetățenia sud-africană și sămînța lui Avraam... Și la fel și lui Eugen Ionescu, dacă vreți...

Premiul Nobel pentru literatură pare să fi devenit o afacere aproape exclusiv evreiască. Geniul iudaic este în ofensivă, atît pe plan economic, cît și pe plan artistic... De două mii de ani așteaptă el această a doua tinerețe. Ai bani, ai geniu. Restul e treaba Academiei Suedeze...

Merită adăugat că Premiul Nobel pentru literatură nu mai fusese acordat unei femei din 1966. Laureata de atunci, Nelly Sanchs (e inutil să-i mai precizăm originea!), avusese un alt merit însemnat pentru literatura universală: supraviețuise „lagărului morții de la Auschwitz"...

N-ar fi exclus, în aceste condiții, ca viitoarea femeie laureată să fie aleasă din rîndul evreilor negri etiopieni eventual pentru meritul de a nu fi murit încă... **V.A.M.**

PRECIZARE

Pentru evitarea oricăror posibile confuzii, colegiul redacțional aduce la cunoștința cititorilor că publicația PUNCTE CARDINALE nu este subordonată nici unei formațiuni politice și cu atît mai puțin Partidului Uniunea Democrat Creștină condus de cuplul M. Grama — V. Fulger, pe care-l consideră ca neavînd, în afara unei regretabile omonimii, nici o legătură cu valorile democrației-creștine.

Colegiul redacțional

altul plînge...

EDITURA CONSTANT S.R.L.

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU.

TEHNOREDACTARE: Ioan NISTOR

Adresa: 2400 — Sibiu, Calea Dumbrăvii 109, tel. 924/2 25 36

Prelucrarea textelor este permisă cu menționarea sursei